

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΑ΄

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 254

ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

Ο Βοϊδομάτης και πάλι στο απόσπασμα

Καταπληκτικό κι όμως αληθινό! Απίστευτο κι όμως πραγματικό! Γεγονός που δεν μπορούσαμε να φανταστούμε κι ούτε υποψιαζόμαστε! Δεν περνούσε καν από το μυαλό μας ότι μπορούσε να συμβεί!!

Ναι, σας εξομολογούμαι, ότι σήμερα που μας το επιβεβαίωσε μια κυρία εκπρόσωπος του Συλλόγου Προστασίας της Ηπειρωτικής Φύσης σε μια παρέα Ζαγορισίων και μάλιστα αρμοδίων για την έκδοση του περιοδικού «το ΖΑΓΟΡΙ μας», έπεσα κι εγώ αλλά κι οι άλλοι από τα σύννεφα.

«Είναι αλήθεια, μας τόνισε, ο Βοϊδομάτης το γαλάζιο ποτάμι, από το Παλιογέφυρο και κάτω (χωράφι Καραβάνα) αποδεσμεύθηκε από τους περιορισμούς που ίσχυαν για τον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου κι επομένως στο εξής θα είναι νόμιμες διάφορες επιχειρηματικές δραστηριότητες»!!!

Δηλαδή με απλά λόγια με τις γνωστές «μεθοδεύσεις», ο Βοϊδομάτης, το μοναδικό ποτάμι με το κρυσταλλένιο πηγαίο και καθαρό νερό, για τη σωτηρία του οποίου τόσο αγώνες έγιναν στο παρελθόν, παραδόθηκε τελικά στους «θεοβάρους» και κινδυνεύει και πάλι. Ο γίγαντας «σφαδάζει επί βράχου ακμής...».

Σ' όλες τις καταστάσεις υπάρχουν δυστυχώς άνθρωποι χωρίς αισθήματα, αδιότακτοι, που θυσιάζουν τα πάντα σε κερδοσκοπικούς, τοπικιστικούς, κομματικούς και άλλους σκοπούς.

Και το κακό είναι ότι δεν έχουν τύψεις, αντίθετα είναι περήφανοι για τα έργα τους.

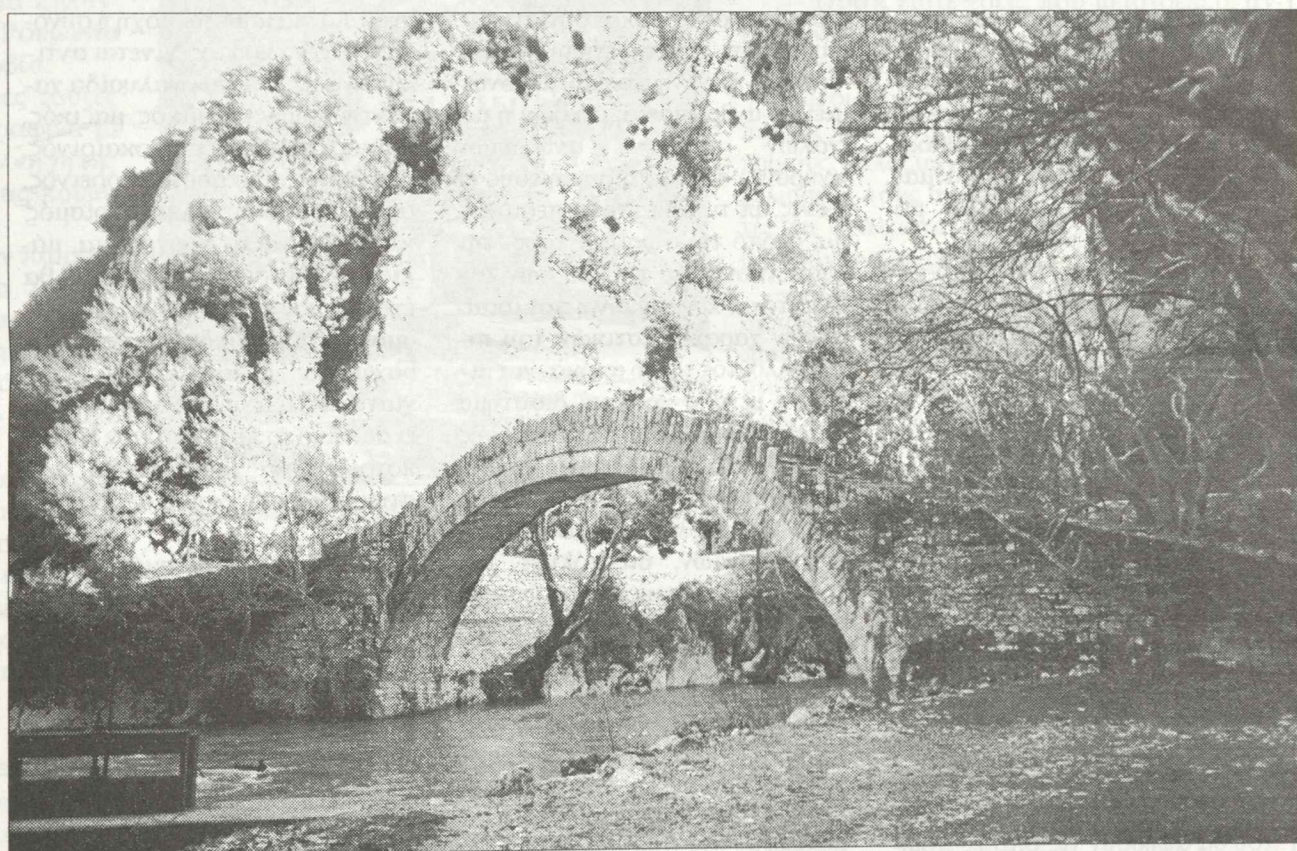
Στην περίπτωση όμως αυτή, συνήργησαν εκείνοι που περισσότερο θα έπρεπε να είχαν αντιδράσει και κυκλοφορούν με υπηρεσιακά αυτοκίνητα της Γενικής Γραμματείας Δασών και... «Φυσικού Περιβάλλοντος». Τραγική ειρωνεία, γιατί κάθε άλλο, παρά για την προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος ενδιαφέρθηκαν.

Ετσι λοιπόν ο Βοϊδομάτης, το

ποτάμι της πασίγνωστης Χαράδρας του Βίκου, που τη διασχίζουν κάθε μέρα δεκάδες κι εκατοντάδες ξένοι και ντόπιοι πεζοπόροι,

Και από το άλλο μέρος «Βρετανικός Όμιλος Ταξιδιωτικών Γραφείων» επισημαίνει: «ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ

τάμι, σε όλο το μήκος προς τα ανάντη και μέχρι τη γέφυρα, έχουν απορριφθεί από τους ασυνείδητους τόσα παλιοσίδερα, άχρηστα

Η γέφυρα στην έξοδο του ποταμού Βοϊδομάτη στον Κάμπο της Κλειδωνιάς 27.2.1999.

«παραδόθηκε» στους εχειρηματίες και τους νεαρούς του Καγιάκ και του Ράφτιγκ, που προσπαθούν να διασκεδάσουν και να κάνουν επίδειξη στον κοσμάκη της περιοχής, που παρακολουθεί ανήμπορος ν' αντιδράσει στην καταστροφή.

Εκεί που δεν επιτρεπόταν ούτε το κολύμπι στους φουκαράδες κατοίκους των κοντινών χωριών, τώρα «οργώνουν» την κοίτη και τις όχθες τα φουσκωτά τους...

Και να πάρει η ευχή βαρέθηκε ν' ακούω κάθε μέρα στην τηλεόραση, και να διαβάζω στις εφημερίδες και τα περιοδικά τις μεγαλόστομες εξαγγελίες των αρμόδιων ως πρώτο μέλημά τους την «προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος».

ΒΙΚΟΥ-ΑΩΟΥ ΚΑΙ ΖΑΓΟΡΙ» (Πρωινός Λόγος Ιωαννίνων 3-4 Απριλίου 1999). Κι ακόμη: «ΕΡΧΕΤΑΙ... Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ ΤΗΣ ΔΙΨΑΣ - Τα τελευταία 40 χρόνια καταναλώθηκε τόσο νερό, όσο δεν είχε καταναλωθεί τους τρεις προηγούμενους αιώνες»!! (Καθημερινή 23/5/1999).

Και μια προσωπική μου εμπειρία: πηγαίνοντας με συγγενικό μου πρόσωπο στις 27/2/99 προς Δυτ. Μακεδονία, σταματήσαμε δύο χλμ. περίπου πριν από την Κόνιτσα, στη θέση «Χότζια-Πέτρα» και πλησιάσαμε στην παρυφή του δρόμου να δούμε και να θαυμάσουμε μπροστά μας τον αφρισμένο Αώο και τον κάμπο μέχρι πέρα τον ορίζοντα. Και τότε μας έπιασε ανατριχίλα. Γιατί στο πρηνές κάτω από τα πόδια μας και μέχρι το πο-

σάπια μηχανήματα και αντικείμενα, απορρίμματα και υλικά διάφορα, ώστε μείναμε κατάπληκτοι. Τίνος άραγε αρμοδιότητα είναι η προστασία του Περιβάλλοντος; Του Δημοσίου, του Δήμου ή της Κυρα-Κατίνας;

Επανερχομαι όμως στο ποτάμι μας, στο ποτάμι μας εμάς των Ζαγορισίων, που ζήσαμε από τα παιδικά μας χρόνια, το αγαπήσαμε και το σεβασθήκαμε. Το ίδιο ακούγαμε κι από τον παππού μας, κι από τον πατέρα μας, γιατί τον θεωρούσαν εκείνοι κι οι πρόγονοί μας ιερό απαραβίαστο, καύχημα του τόπου μας κι όχι λίγες φορές ξημεροβραδιάζαμε εκεί τρώγοντας το ψωμοτύρι μας και πίνοντας το χωνευτι-

Συνέχεια στην 2η σελ.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Μετά το Μάη, φυσικό ήταν να 'ρθει και ο Ιούνιος ή Θεριστής, που σημαίνει πως ο καιρός ζεσταίνει, τα σπαρτά ωριμάζουν και μπαίνουμε και τυπικά στην περίοδο του Καλοκαιριού. Παλιότερα, η λογο-κουβέντα «θέρος-τρύγος-πόλεμος» συμπύκνωνε όλη την έννοια της δραστηριότητας των ανθρώπων της υπαίθρου στη διάρκεια του καλοκαιριού.

Για το Ζαγόρι αυτές οι τρεις λέξεις έπαψαν να «μετρώνε». Γιατί σήμερα, έπαψαν να υπάρχουν σπαρτά, θέρος, αλωνίσματα, ακόμα και τρύγος. Σε Ζαγορίσια στίβια όπου οι εξωπορτες δεν είναι ασφαλιστές, διατηρούνται, τουλάχιστον, οι κληματαριές. Έτσι, κατά το Σεπτέμβριο, μουσκεύει κανένα βαενάκι (τώρα υπάρχουν και τα πλαστικά που δεν θέλουν μούσκεμα) για λίγο ντόπιο κρασάκι (που ενισχύεται με κάποια καφάσια σταφύλια από Ζίτσα μεριά ή αλλαχού) την περίοδο του χειμώνα και κυρίως για καμιά μικρο-νταμιζάνα τσίπουρο, που εξακολουθεί να επιζεί στα χωριά μας, παρά τον καταγισμό των μοντέρνων ποτογούσεων.

Απαλλαγμένος, έτσι, από την αναφορά στα παραπάνω εποχικά φαινόμενα του καλοκαιριού, θα προσεγγίσω ένα άλλο γεγονός, που τώρα, την καλοκαιρινή περίοδο παίρνει διαστάσεις: **τον Τουρισμό.**

Το Ζαγόρι, προκισμένο αφειδόμενα από τη φύση του με απίθανες ομορφιές βλάστησης, γεωλογικά φαινόμενα (χαράδρες, βουνοκορφές, ποτάμια κλπ.) κι ένα έγχωρο πολιτισμό στον Ηπειρωτικό χώρο, θα γίνει και φέτο μαγνήτης προσέλκυσης τουριστών. Σίγουρα ένα μέρος απ' αυτούς θα είναι οι άνθρωποι οι δικοί μας, οι «αστοί» Ζαγορίσιοι, που θα αφήσουν τις όποιες προ-

τεύουσες - χειμαδιά, για να ξεκαλοκαιριάσουν στους γενέθλιους τόπους τους, στα κλειστά ή ανοιχτά πατρογονικά τους... Παλιό το φαινόμενο για τους ντόπιους, πάντα υπάρχει αυτή η προσδοκία και αναμονή.

Στον τουρισμό υπάρχει ένας όρος χαρακτηρισμού του η λέξη «ήπιος». Έτσι θα χαρακτηρίζαμε αυτό το φαινόμενο των Ζαγορίσιων μεταναστών, πέρα, βέβαια, από τις όποιες παρεμφερείς παραλλαγές του όρου.

Ο Τουρισμός (εξελληνισμένη λέξη της Γαλλικής Tourisme) σημαίνει, σήμερα, ένα σύνολο διαδικασιών, που αποσκοπούν στη διευκόλυνση, εξυπηρέτηση, ψυχαγώγηση και ενημέρωση μεμονωμένων ανθρώπων ή μικρών ή μεγάλων ομάδων ανθρώπων (γκρουπ) στη μετακίνησή τους σε ξένες, απ' τις δικές τους, περιοχές, με σκοπό τη γνωριμία τους, την επικοινωνία με τη ζωή των ανθρώπων κοινωνιών ή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του περιβάλλοντός των ή ακόμα, για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα παραθερισμό της προτίμησής τους: θάλασσα (νησιά), βουνό, λουτροπόλεις, κοσμικά θέρετρα κλπ. Η τεχνολογική εξέλιξη των συγκοινωνιών, διευκόλυνε την ανάπτυξη του τουρισμού, ώστε να αποτελεί, σήμερα, υπολογίσιμο κλάδο της Οικονομίας, σε κάθε περιοχή. Έγινε αγαθό εμπορεύσιμο και μάλιστα ιδιαίτερης σημασίας.

Εννοιολογικά, στη γλώσσα μας, θα ακριβολογούσε κανείς να αποδώσει τον τουρισμό με τη λέ-

ξη **περιήγηση** και μάλιστα με τη σημασία που είχε στην αρχαία εποχή («το οδηγείν και εξηγείσθαι τα άξια σημειώσεως» Λεξικό Ι. Σταματάκου). Έτσι, από τη μορφή «Τουρισμού» της εποχής εκείνης προέκυψαν αρχαία συγγράμματα (Πανσανίας κλπ.) που αντιστοιχούν στα σημερινά «Οδοιπορικά».

Σήμερα, με την έκταση και τις μορφές που πήρε ο Τουρισμός, έπαψε να είναι μόνο «περιήγηση» και λειτουργεί και σαν «καταναλωτικό αγαθό». Η πολύπλευρη οργάνωση και εκμετάλλευσή του και η τεράστια οικονομική του σημασία για κάθε περιοχή ή συνολικά για ένα κράτος, γίνεται αντιληπτή από τη μεγάλη αλυσίδα χαρακτηριστικών: ατομικός, μαζικός, λαϊκός, ελίτικος, καλοκαιρινός, χειμερινός, θαλάσσιος, ορεινός, αγροτουρισμός, οικοτουρισμός κλπ. κλπ. Με το πρόγραμμα, μάλιστα, «Αρτοίστα» της Ε.Ε. θα έχουμε και τον «Ιπτικό Τουρισμό», περιήγηση δηλ. των Ζαγοροχωρίων «Ιπταστί» (Δεν ξέρω γιατί, άθελά μου, η σκέψη μου πάει σε κείνο το ποιητικό των Κολοκοτρωνίων («...Καβάλα παν στην εκκλησιά, καβάλα προσκυνάνε...»)).

Το θέμα «Τουρισμός» είναι αναμφίβολα όχι μόνο καιρό, αλλά σοβαρό, πολύπλοκο και πολύπλευρο. Δε χωράει σ' ένα χρονόγραμμα. Για το Ζαγόρι, θα έλεγα, είναι ιδιαίτερης σημασίας. Θα αφεθεί η ανάπτυξη του στην επιχειρηματική του δραστηριότητα, με όλες τις επιπτώσεις στο οικιστικό, φυσικό ή πολιτιστικό περι-

βάλλον ή θα επιδιωχθεί από πλεονάζουσες διοικητικών ή πολιτιστικών φορέων, η ανάπτυξη του με τη μορφή του όρου «ήπιος τουρισμός» και πώς; Η επιχειρηματικότητα πάντα πρωτοπορεί, γιατί τα όπλα της είναι αποτελεσματικά και μάλιστα σε μια «Πολιτεία» (στην ευρύτερη έννοιά της) που όχι μόνο ακολουθεί αλλά «εξοικονομεί» και πάλι. Παράδειγμα καλντινιό, η ανάπτυξη της πόλης των Ιωαννίνων.

Απ' τα παραπάνω απορρέει η «κύρια ιδέα» (έτσι τη λέγαμε στο σχολείο την περιλήψη κάποιου κειμένου) του τωρινού κειμένου: **Ο προβληματισμός...** Προβληματισμός για τους αρμόδιους φορείς του Ζαγοριού (Δήμοι, πολιτιστικοί σύλλογοι, Νομαρχία κλπ.) αλλά και για κάθε Ζαγορίσιο. Προβληματισμός για «Το Ζαγόρι μας» και άλλα Ζαγορίσια, έντυπα, που μέσα από τις σελίδες τους μπορούν να διαμορφώσουν τις προοπτικές αυτού του «ήπιου» τουρισμού.

Στο «Ζ» μας έχουν, κατά καιρούς, θίγει πολλές πλευρές του Τουρισμού στο χώρο του Ζαγοριού. **Οι ιδέες είναι γεννοβάδες μια γενιά την άλλη. Να επανέθουμε.**

Από τον «τουρισμό» της επιχής του Πανσανία, δεν επέζησαν οι τότε «τουριστικοί επιχειρηματίες». Επέζησαν όμως τα μορφωτικά κείμενα των συγγραφέων όλα τα πολιτιστικά στοιχεία της εποχής εκείνης (αρχιτεκτονικά και εικαστικά έργα, ναοί, θέατρα, γλυπτά κλπ.).

Ο Πολιτισμός είναι κυρίαρχο στοιχείο και στη ζωή και στην ιστορία μιας περιοχής. Το Ζαγόρι έχει αυτό το πνευματικό στοιχείο και δεν πρέπει να το χάσει.

Στ. Στυλιανός

θείται για το ποτάμι μας το Βοϊδομάτη, είναι ένα τεράστιο «ΒΟΪΣ».

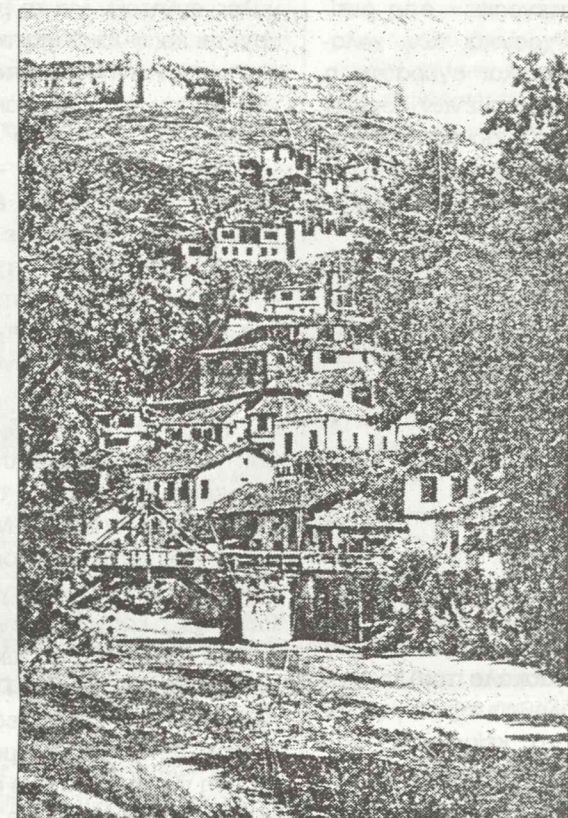
Να μου επιτραπεί όμως να πω και μια πρόταση: Να ιδρύσουμε ένα κοινωφελές Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ» κι όσα πιστεύω «ΠΡΟΣΕΛΘΕΤΕ»...

Γιάννινα, 10 Ιουνίου 1999
Κώστας Δημ. Χριστοδωρίδης
Δασολόγος
Από το Μικρό Πάμπλο

Υ.Γ. Σίγουρα κάποιος Ζαγορίσιος θα προσφερθεί να βοηθήσει για την ίδρυση του Σωματείου μας.

Η δική μου Σερβία

τό που ο Κωστής Παπαγιώργης στο «Αθηνόραμα» επεσήμανε «Χτυπάνε τους όμορφους» —και για την κουλτούρα του, και για τα όμορφα μοναστήρια με τους άσπρους αγγέλους στους τοίχους αλλά και για τη δύναμη της ψυχής του, την αγωνιστικότητα και την πίστη στα ιδανικά. Πολλά κοινά σημεία με τους Έλληνες, κοινή σχεδόν η πορεία για ανεξαρτησία και

Παλιά άποψη της πόλεως Πρισρένης (Πρίστινα)

ελευθερία.

Και τι δε σκέφτομαι αλήθεια όταν ακούω ονόματα πόλεων ή περιοχών: Βομβαρδίστηκαν:

— Το Πασάροβιτς: η συνθήκη του Πασάροβιτς

— το Κοσσυφοπέδιο: η μάχη του Κοσσυφοπεδίου και το πνεύμα του Κοσσόβου

— το Κραγιούζεβατς, Σμεντέρεβο, Βάλιεβο: επαρχίες που επισκέφτηκε ο Καραγιώργης της Σερβίας γύρω στα 1804.

Η δική μου Σερβία είναι η Σερβία που «γνώρισα» μέσα απ' τα κεντημένα πολύχρωμα μαξιλάκια και τα εμαγιέ σκεύη που μας χάρισε η Πελαγία Μερτζανοπούλου.

Η Πελαγία έζησε στη Σερβία, στη Νις και γνώρισε μέρες πλούτου και ευμάρειας.

Η δική μου Σερβία είναι η Σερβία όπως μου τη διηγήθηκε η Πελαγία αλλά κι ο Μήτσος ο Πανταζής, ο γείτονάς μου στο χωριό γιατί ήταν εκεί πριν αλλάξουν τα πράγματα και τα χάσουν όλα και γυρίσουν πίσω.

Η δική μου Σερβία είναι η Σερβία του Κων/νου του Μεγάλου που κατάγονταν απ' τη Ναϊσό (τη Νις), είναι η Σερβία του Ρήγα του Βελιστινλή που τον έπνιξε στο Δούναβη εκεί μέσα στην καρδιά του Βελιγραδίου.

Πήγα στη Σερβία, πάνε κάμποσα χρόνια. Ήταν μόλις είχε πεθάνει ο Τίτο. Η χώρα ήταν ακόμα ενωμένη και ευημερούσε. Η Νις, το Βελιγράδι, το Πασάροβιτς, ο Δούναβης, μια άρπα

στο ξενοδοχείο στο Βελιγράδι, τα χάλκινα μιας ορχήστρας, ο Ρήγας, ο Καραγιώργης, ο Δουσαν, ο Νεμάνια, ο Κράλιεβιτς, ο Ομπρένοβιτς, ο προπάππος μου.

Γι' αυτό αναρωτιέμαι και λέω: Ποιοί είναι αυτοί που ήρθαν απ' την άλλη άκρη της γης, ποιοί είναι αυτοί και με ποιο δικαίωμα αποφάσισαν να χαλάσουν τον ύπνο του Ρήγα και του προπάππου μου; Να βεβηλώσουν τους αγγέλους στα μοναστήρια του Κοσσόβου; Να ξεθάψουν τα κόκκαλα των νεκρών, να πολεμήσουν την ομορφιά;

Σ' αυτούς απευθύνομαι και τους ρωτώ:

— Τι είδους όρνεα είστε εσείς που οδηγείτε την αμφιλύκη των πελταστών σας με τα πλαστικά κορμιά, την πέτρινη καρδιά, το γυάλινο βλέμμα στα απάτητα όρη της νύχτας και στα ρουμάνια της ορθοδοξίας;

— Ποιοί είστε εσείς που μετατρέπετε ανθρώπινα όντα σε μάζες κρέατος σε τόπους λάσπης στο πουθενά;

— Ποιοί είστε εσείς που με τα πολεμικά σκεπάρινα σας χτυπάτε τους ιερούς πέτρινους κρικούς γαλάζιων ποταμών, τις κηφές των μελισσών, τους αγγελιαφόρους, τους ταξιδευτές, τα αγάλματα στα μουσεία, τους πίνακες φιλοπόνων ζωγράφων;

— Ποιοί είστε εσείς που μαυρίζετε την άσπρη πόλη (Βελιγράδι σημαίνει άσπρη πόλη), που προσβάλλετε τα τροπάρια των πολεμιστών αγίων, που ταράζετε τον ύπνο του Κων/νου του Μεγάλου, του Ρήγα, του Καραγιώργη, του προπάππου μου απ' την Αρτοίστα;

— Ποιοί είστε εσείς που τολμάτε να χαλάσετε τη δική μου Σερβία;

— Τι ξέρετε εσείς από πέτρινα γιοφύρια;

— Παράφρονες, τυφλοί, ανάνδρτοι, αξιολύπητοι, τρισάθλιοι, άσχημοι, ανιστόρητοι, θλιβερές ανθρώπινες (:) μετριοτήτες.

— Τ' ακούτε μαωρέ;

«Εδώ είναι Μπαλκάνια δεν είναι παιζε-γέλασε».

— Τ' ακούμε να λέτε! Που έλεγε και η γιαγιά μου. Που ο πατέρας της είναι θαμένος στο Πασάροβιτς!!

Ελένη Σκούρη

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

α) Ο Μίρκο Κράλη ή Κράλιεβιτς: εθνικός ήρωας των Σέρβων. Θρύλοι και παραδόσεις αναφέρονται σ' αυτόν και μεγάλος κύκλος δημοτικών τραγουδιών της Σερβίας.

β) Ο Ρήγας Βελιστινλής: Το 1798 άφησε την τελευταία του πνοή στο Φρούριο Νεμπόζα έξω από το Βελιγράδι και το σώμα του το έβρισαν στο Δούναβη.

γ) Ο Καραγιώργης της Σερβίας, δυναστεία Νεμάνια και Δουσάν: ηγετικές φυσιογνωμίες της Σερβίας.

δ) Οι Σέρβοι θεωρούν ιερές τις γέφυρες και για το χτίσιμό τους υπάρχουν παραδόσεις σαν τις δικές μας. Οι Ηπειρώτες και μάλιστα οι Ζαγορίσιοι κάτι ξέρουν από γιοφύρια! Ξαν τους Σέρβους.

ε) Ο περιήγημος στίχος «Εδώ είναι Μπαλκάνια δεν είναι παιζε-γέλασε» είναι από το υπέροχο ποίημα του Νίκου Εγγονόπουλου «Οργνεον 1748».

Συνέχεια από την 1η σελ.

κό, φιλτραρισμένο κατάψυκτο νερό του, που κατεβαίνει στις πηγές του από τον ορεινό όγκο της Τύμφης.

Επιτέλους υπάρχουν μερικές αιώνιες αξίες, που έχουμε υποχρέωση να τις σεβαστούμε κι ο Βοϊδομάτης είναι μοναδικός!!!

Θέλουμε να τον σώσουμε, να προλάβουμε αυτή την οικολογική καταστροφή, που πιο πάνω ανέφερα για τον Αώο.

Γιατί είναι σίγουρο πως σε λίγα χρόνια με την αλόγιστη εκμετάλλευσή του τα ίδια θα συμβούν και στο Βοϊδομάτη.

Ακόμη και τώρα μου είπε κάποιος εκεί στη γέφυρα Αρταίστας

Ο Βοϊδομάτης και πάλι στο απόσπασμα

- Πάπικου: «Μη πίνεις νερό Κώστα, δεν είναι τώρα το νερό καθαρό όπως το ήξερες...».

Όμως όσο ζω θα προσπαθήσω κάτι να κάνω και ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΑΙ γιαυτό τη συνδρομή όλων των Ζαγορίσιων, όλων των φίλων του Βοϊδομάτη, όλων των ανιδιοτελών και φυσιολατρών Ελλήνων και ξένων καθώς και των Πολιτιστικών Συλλόγων Αρίστης και Παπίγκου.

Τέλος παίρνω το θάρρος και ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΑΙ με όλο τον απαιτούμενο σεβασμό την συμπαράσταση του κ. Πρωθυπουργού της Χώρας, που μας έκανε την τιμή να επισκεφθεί τις περιοχές Ζαγοριού

και Κόνιτσας το Πάσχα που μας πέρασε, του Αξίωτου Υπουργού Γεωργίας του οποίου είχα την τύχη να παρακολουθήσω σεμινάρια που μας έκανε στην Αγροτική, της Δασολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., εκεί που σπούδασα για πέντε χρόνια την πρώτη 5/τία του '50, του πρώην Διοικητή μας, στην ΑΤΕ κ. Αδαμάντιου Πεπελάση που μαζί με τον γνωστό καθηγητή του Αστικού-Οικογενειακού Δικαίου κ. Γ. Κουμάντο είχαμε ξεναγήσει στην περιοχή την 10/τία του '70 και τέλος του διακεκριμένου συγγραφέα κ. Αντώνη Σαμαράκη, γιατί πιστεύω ότι η πολιτική που ακολου-

Έπαινος Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη και Ελένης Σκούρτη —Ελεγγεία για τους φευγάτους Θάλεια Στάρρα και Αγησίλαο Ξυνό—

Με το σημειώμά μου αυτό, θέλω να εκφράσω τις ευγνώμονες ευχαριστίες μου (και τον θαυμασμό μου) στις Ερίπμες και βαθυστόχαστες, καλές και ακριβές Κυρίες, που προαναφέρω. Ευχαριστίες Ζαγορίσιου προς Ζαγορίσιες, που τα κείμενά τους αποπνέουν άρωμα του αγιασμένου τόπου, άρωμα περασμένων εποχών του «Φάρου του Πολιτισμού», όπως έλεγε συχνά η αλησμόνητη Μαρούλα μου Ευρυδίκη για τη Γενέθλια Γη της, το ξακουστό Ζαγόρι μας (υπήρξε συμπαθήτρια του Αγησ. Ξυνού, γεν. 1908, Δασκάλος τους ο εξαίρετος Αναστάσης Δούκας, Καπεσοβίτης, που δασκάλεψε στην Ελάτη για 30 περίπου χρόνια κι έμεινε αξέχαστος).

Την Ελένη Οικονομίδου-Δούβλη γνωρίζω και τα καλά μου λόγια της τα διαβιβάζω τηλεφωνικώς. Την άλλη Ελένη, την Παπικιώτισσα, δεν την γνώρισα ποτέ και μόνο η φήμη της η καλή προέτρεξε της γνωριμίας, που λέω να γίνει κάποτε, Θεού θέλοντος.

Πολλά και καλά για την Ελένη Σκούρτη έμαθα από την εκλεκτή μου φίλη φιλόλογο Μαρούλα Κωστή, με την οποία συνεργάζομαι και ανταλλάσσουμε γνώμες για ό,τι το πνευματικό και το Ηπειρωτικό...

Έχω μπροστά μου το τεύχος Μαΐου 1999 του περιοδικού μας «Το Ζαγόρι μας». Στη σελ. 3 έχει ένα ωραίο κομμάτι (θαυμάσια είναι όλα τα γραπτά της, που ανελλιπώς παρακολουθώ, με τίτλο «Μία φωτογραφία, μία (παράλληλη) ιστορία». Τα πρόσωπα της φωτογραφίας είναι ο πατέρας του φιλάτου Κώστα Διαμαντή (συναδέλφου της γυναίκας μου στο ΙΚΑ Ιωαννίνων), γαμπρού της αλησμόνητης Θάλειας Στάρρα, της Παπικιώτισσας, γειτόνισσάς μου στην Ελάτη (χωριό του συζύγου Αγησίλαου Ξυνού). Η Θάλεια ήταν αρχόντισσα στην ψυχή και όλοι τη λάτρευαν στο χωριό του άντρα της. Ήταν «ουράνιος άνθρωπος και επίγειος άγγελος». Κύριος και πολύ αγαπητός ήταν κι ο Αγησίλαος, χρυσός γείτονάς μας για μια ζωή (τα στίπια μας ήταν σχεδόν επαπτόμενα, αλλά δεν μας τ' άφησαν οι τρισκατάρατοι Γερμανοί. Μας τα έκαψαν στις 15 Ιουλίου 1943, μέρα αποφράδα! Από το Μονοδέντρι βλέπαμε τους καπνούς και τις φλόγες: ήταν και τότε μια...ανθρωπιστική ενέργεια για το καλό μας και για να τα ξαναφτιά-

σουμε...καινούργια, εμείς οι πλουσιοί! Ο tempo, Ο mores, ω καιροί (ίδιοι και χειρότεροι), ω ήθη (NATA και πούντα...). Personna Grata, πρόσωπο αγαπητό και «κορίτσι αμάραντο σα μυδαλιές κλωνάρι» παρέμεινε μόνο η αγιασμένη μορφή της Ζαγορίσιας Μάννας, που «κατέγραψε» στις ρυτίδες της τα χρονικά των χαλασμών!! Αθάνατη και αγέραςτη η μνήμη των βασανισμένων Γονέων μας, όλων των Ζαγορίσιων και των Πανελλήνων. Ανέσπερο καιεί μέσα μας το καντήλι της ευγνωμοσύνης μας γι' Αυτούς!

Γράφει ο
ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Ας γυρίσουμε όμως στη φωτογραφία της Ελένης Σκούρτη και ας αφήσουμε για λίγο στη γαλήνη τους τον Δάσκαλο του Μεγ. Παπίγκου Αγησίλαο Ξυνό και τη Δασκάλα του Μικρού Παπίγκου Θάλεια Στάρρα-Ξυνού (θυμήθηκα τώρα τον φίλο Τάσο Τσελίδη, που μου μίλησε με τόση αγάπη για την συχωριανή και δασκάλα του).

Πριν ασχοληθούμε με τη φωτογραφία και το κείμενο-λεζάντα της, ας πούμε στον κάθε συμπατριώτη, γνωστό και άγνωστο αναγνώστη, ότι δεν έχουμε επισκεφθεί ποτέ το Πάπιγκο, αν και φορτικά μας παρακινούσαν οι παραπάνω γείτονες.

Πάντως οφείλω να ομολογήσω, ότι μένω με το παράπονο και ό,τι από το 1940, που κατάλαβα τον κόπο (ήμουν 6 χρόνων, μαθητής Α' Δημοτικού, αρχή σχολ. χρονιάς και τα κανόνια μας έστελναν χαρετίσματα, τ' ακούγαμε καθαρά...). Το Πάπιγκο ήταν και είναι για μένα ένα φανταστικό, απίθανο χωριό!

Χριστούγεννα 1940 στην Ελάτη (μαρτυρία): Στην κουζίνα του Αγησίλαου, ήδη φαντάρου στο Μέτωπο, απόγευμα βροχερό, φως από το Μπατζιά (παράθυρο στη στέγη), «ο καιρός είχε βαρύνει πολύ, μύριζε ο τόπος γη νοτισμένη. Με το σούρουπο ξέσπασε βροχή, βαρεία βροχή, και το γοργό σκοτάδι της νύχτας έφερε αστραπές, βροντές απανωτές, αστροπελέκια. Απόγευμα Κυριακής 27 Οκτωβρίου 1940. Στην Ήπειρο οι χειμώνες έρχονται νωρίς, ανυπόμονοι» («Ελληνική Εποποιία 1940-41» Αγγελου Τερζάκη, εκδ. 2η, ΓΕΣ, 1990, σελ. 44). Η Θάλεια σιδερώνει σκεπτική, η Μάνα μου πλέκει,

όπως και οι αδελφές του Δασκάλου Ερασμία και Περσεφόνη, που ήταν μικρή. Η αφεντιά μου καμαρώνει το δώρο της Θάλειας: Το βοηθητικό Αναγνώστη «Τα Κρινολούλουδα» της Θεώνης Δρακοπούλου (Μυρτιάτισσας) και της Αρσινόης Ταμπακοπούλου. Οι μεγάλες συζητούν για τη μπόρα που έρχεται και φυσικά για τον πατέρα μου και τον Αγησίλαο, που βρίσκεται κάπου στο Καλπάκι - Γκραμπάλα. Τον Αύγουστο 1940 είχε γίνει ο γάμος Θάλειας - Αγησίλαου στην Ελάτη. Πάντα έχω μπροστά μου τα στρωμένα με ταφτάδες (καρώ τραπεζομάνηλα) τραπέζια και ακόμα ηχεί στ' αυτιά μου το τραγούδι της περίπτωσης: «ακόμα ένα ποτηράκι, ακόμα ένα τραγουδάκι»...

Αλησμόνητε Αγησίλαε, θυμάμαι πάντα τα καλά σου λόγια για την ταπεινότητά μου, την αγάπη σου για τον τόπο μας. Με παρακινούσες να πάω για Πρόεδρος του χωριού κι εγώ σου έλεγα, ότι δεν θέλω να πικράνω κανένα και μου φθάνει η 20χρονη κοπιώδης δημόσια υπηρεσία μου στον Πειραιά και Αθήνα. Κι εσύ επέμεινες και ήταν αυτή η τελευταία μας μάλλον συζήτηση για τα κοινά έξω από το Ξενοδοχείο στη Μπούτση (Ελάτη).

Η φωτογραφία και το κείμενο της Ελένης Σκούρτη είναι σαν επανάληψη (αντίγραφο με καρμπόν) της ιστορίας των περισσότερων οικογενειών των Ζαγοριού τω καιρώ εκείνω...

Κάπως έτσι και «μαζί» έφευγαν για τα ξένα και γύριζαν κατάλευκοι ή δεν γύριζαν ποτέ! Αυτή ήταν η μοίρα μας! (Προ καιρού διάβασα στην «Εικονογραφημένη Ιστορία» της Πάπυρος Πρεσς, ότι ο καρβαβάρης περίφημος Ρόβας Ξεκινούσε από τη Δοβρά (Ασπραγγέλους) και την Ελάτη (Μπούτση) για τη Βλαχιά (Ρουμανία).

Ο παππούς μου (πατέρας της μάννας μου) άφησε τη γιαγιά μου σ' ενδιαφέρουσα και πήγε στο Βουκουρέστι. Γεννήθηκε η Μάνα μου και περίμενε τον πατέρα της. Εκείνος έγραφε και τις καλούσε στη Βλαχιά. Πώς να πάνε όμως αθώες γυναίκες με μικρά στη Ρουμανία, που δεν ήξεραν ούτε τα Γιάννινα; Έτσι εκείνος απόμεινε στη Βλαχιά κι η δόλια η Μάνα μου στην ορφάνια (δεν τον γνώρισε ποτέ). Στο τέλος της ζωής της (1991) είπε στη γυναίκα μου, που της στάθηκε φύλακας άγγελος, ότι είδε τον πατέρα της και μίλη-

σαν. Τον είδε όμορφο, όπως πρόματι ήταν... Όνειρο ήταν και πάλι που έλεγε κι ένα τραγούδι. Η Ελένη Σκούρτη σε βάζει σε περιγραφή όπως και η άλλη Ελένη, να μεταφέρεις κάθε φορά αποσπασματικές και η ζεστή από το γάστρο (όχι γάστρα) αλευρόπιτα. Στο πρωινό γλέντι και στο περιεχόμενο του θαμπατριώτισσα: «Η φωτογραφία σε άσπρο της ζωής, σε μαύρο του θανάτου, σε γκριζό του χρόνου, του παρελθόντος χρόνου, του αινιού χρόνου. Οι άνθρωποι: Απόστολος Διμαντής και Χαρίσης Κοντογιώργος, εκ Παπίγκου Ζαγοριού».

Ο δεύτερος ήταν παππούς της (και ο πρώτος ακριβός του φίλος και δούλεψε σκληρά στη Βλαχιά και στην Αμερική, μαζί με τον Διμαντή. Εκαναν χρήματα πολλά, με δεν ξέχασαν τον τόπο και τη φίλη τους. Όμως υπάρχει και ο πονόσιος —μετά το μνημόσυνο— που δεν ξέχασαν τον τόπο και τη φίλη τους. Όμως υπάρχει και ο πονόσιος —μετά το μνημόσυνο— που δεν ξέχασαν τον τόπο και τη φίλη τους.

«Κρατήσαμε —γράφει η Ελένη— την ασπρόμαυρη μνήμη και τη δακρύζαμε στο στήθος στα αναπλάσματα της Μεγ. Παπίγης και του Ψυχροβάτου. Εγώ με ένα «μαζί» τους μνηνεύω».

Εδώ μου έφερε στη μνήμη το αναπλάσμα, άρτο σε μεγάλα κομμάτια εμποτισμένα σε κρασί, που μας έδιναν στο χαγιάτι της Εκκλησίας —μετά το μνημόσυνο— οι Ευλογημένες, που τώρα μας έδιναν κι αυτές. Την ίδια ώρα οι άντρες τους μας έδιναν, σ' όλα τα παιδιά, λιανώματα (κέρασμα) για να πούμε αυτό που έπρεπε να τους απελευθέρωνε και μεταστάντες...

Καλές μου φίλες, να είστε πάντα καλά. Να έχετε προσωνυμία και οικογενειακή ευτυχία και να γιορτάζετε ακατάπαυστα για το Ζαγόρι μας. Να θυμάστε τις αγιασμένες μορφές, τις ρυτίδες, τα βάσανα της Βλαχιάς, τα μαύρα τα ξένα νεκρά, τα ροζασμένα και άγια χέρια τις ψυχούλες που περίμεναν τον φτωχά αδέρφια μας, τους ήρωες και τις ηρώιδες. Γιατί έχει και η Ερήνη τους ήρωές της και πολλές (και πολλές) είναι (ήταν) από το Ζαγόρι της Ευάνδρου Ηπειρού.

Σας ευχαριστώ και Σας φιλάει
Λεωτέρης Ε. Παπαθανασίου
Γιάννινα και Ελάτη Ζαγοριού
Μάρς 1999

ΒΥΡΩΝΑ ΒΑΡΩΚΑ

ΤΗΣ «ΨΑΘΑΣ»

Εμείς θα καταφύγουμε στις δεύτερες, όπου όλα μας προσφέρονται έτοιμα. Ένα μόνο πρέπει να προσέξουμε: ποιοί είναι οι εκτελεστές των τραγουδιών. Προσωπικά γνησιότερες ως προς τη σωστή απόδοση των (ζαγορίσιων) τραγουδιών θεωρώ εκείνες, που έγιναν με εκτελεστές την περίφημη και τελευταία, δυστυχώς, πλήρη ζαγορούσια κομπανία τα «τακούτσια». Ακολουθεί η «Μπαγιώτικη» κομπανία.

Από τις μαγνητοφωνήσεις, που

φωνή του και τον χαρακτηριστικό τρόπο ερμηνείας του.

Το πρωινό γλέντι και κάθε γλέντι της «ψάθας» συνήθως αρχίζει με ένα οργανικό τραγούδι με κύριο όργανο το κλαρίνο. Τέτοιο τραγούδι, ποιμενικό, είναι ο «Σκάρος», που απαιτεί πέρα από την ερμηνευτική ικανότητα και πολύν αυτοσχεδιασμό. Ακόμη σαν πρώτο μπορεί να σταθεί ένα τραγούδι πόνο για τον περιορισμένο και τα βάσανα της ζωής, ένα μοιρολόι ή τραγούδι έντονου ερωτικού πόνου

Στα «χαβάδια» της ψάθας με τα στιχοπλάκια τους τα «Τακούτσια» ήταν μοναδικά, με δάσκαλο τον αξέχαστο Κώστα.

έγιναν με τα «Τακούτσια» και που έχω υπόψη μου η καλύτερη είναι του Ματθαίου Μάνθου. Γιατί έγινε αποκλειστικά για το σκοπό αυτό, είναι η περισσότερο φροντισμένη, η καθαρότερη και αρκετά εκτεταμένη. Από αυτή ο Σύλλογος Νέων Αρίστης μας έχει δώσει δυο θαυμάσιους δίσκους. Από τα δεκαεπτά τραγούδια, που περιέχουν, τρία-τέσσερα είναι της «ψάθας». Απορώ όμως γιατί δεν συνέχισε την έκδοση και άλλων τραγουδιών της συλλογής, όπως είχε υποσχεθεί. Ακολουθούν η μαγνητοφωνήση της Θεσσαλονίκης, του Τσεπελόβου (με το ωραιότατο «Αϊβαλή»), του Συνδέσμου Ζαγορισιών Ιωαννίνων και, βέβαια, του Ραδιοφωνικού Σταθμού Ιωαννίνων. Θα ήταν σοβαρή παράλειψη να μην αναφέρω τις κασέτες που εξέδωσε ο Γρηγόρης Κασάλης, ο τελευταίος των Μοϊκανών. Και τύχη μεγάλη, ευτυχία θα'λεγα, να τον ακούσεις κανείς μαζί με το παίξιμο να τα τραγουδάει κιόλας ο ίδιος. Από τις εκτελέσεις με άλλους μουσικούς υπερευθύνω τους δυο διπλούς δίσκους του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Ιωαννίνων και το διπλό δίσκο του Χρ. Τζιτζιμίχα. Όσο για τη «Μπαγιώτικη» κομπανία δεν ξέρω τι υπάρχει. Μου έχουν δωρίσει ένα αντίγραφο μαγνητοφωνήσεως καλής ποιότητας με χορευτικά τραγούδια. Κρίμα, γιατί αξίζει ν' ακούει κανείς τον μπάρισμα Τσιόλο, το Χριστόδουλο Τόλη να τραγουδάει με την ανεπανάλητη

ή που να αναφέρεται σε πρόσωπο που υποφέρει πολύ ή της ξενιτιάς. Όλα τους με εξαίρεση κάποια μοιρολόγια έχουν και τα λόγια τους και ακολουθούνται από γυρίσματα πιο ζωντανά και με αισιόδοξο νόημα. Τέτοια τραγούδια είναι: «Ο χάρος δεν με παίρνει», «Εψές βγήκα και πλάγιασα», «Απόψε κρύο έκανε», η «Μαργιόλα» ή άλλο μοιρολόι, «Στους κάμπους αναστέναξα», «Μάνα, με κακοπάντρες», «Άσπρα μου πουλιά» «Μια Παρασκευή» κι ένα σωρό παρόμοια. Ύστερα το γλέντι μπαίνει σε πιο ευχάριστα. Πραγματικά γλεντιστικά και κεφάτα θέματα, όλα ερωτικά, σαν τη «Σταυρομάνα», το «Σαρανταπέντε Κυριαχές» την «Παπαδιά». Απαράτητα ο «Ασίκης» και η «Περδικομάτα», που τόσο συχνά κακοποιούνται.

Ακολουθούν τραγούδια με ωραία μελωδία, αλλά δύσκολα στην απόδοση, όπως «Η βλάχα η όμορφη», «Τώρα τα πουλιά» και οι γνωστές παλιές αθηναϊκές καντάδες: «Μια βοσκοπούλα αγάπησα», το τελευταίο αναγεννημένο «Σ' αγαπάω» η «Ανατασιά». Περνώντας από το συμφωνικό μπεκρηδίο «Τα παιδιά της γειτονιάς σου» και το αρμονικό «Από τα γλαρά σου μάτια», που λέγεται ανά τετράστιχο αντικρουστά, το γλέντι φθάνει στα μερακλικά «Χαβάδια» —τούρκικα, ρωμαίικα ή ρομ'κα, ας μας το πουν οι γλωσσολόγοι— τα γνωστά τετράστιχα με τα δίστιχα γυρίσματα με την πλημμύρια του ερωτισμού τους,

που λέγονται με τη σειρά απ' όλους. Και κλείνει με τα επαινετικά για τον καθένα από τους παρισταμένους, γλεντιέδες και οργανοπαίχτες. «Ξεχωρίσματα», που προκαλούν μεγάλη συγκινησιακή φόρτιση και τελικά εκφράζουν την ευχή της επανάληψης «Του χρόνου να είμαστε καλά όλοι για να γλεντούμε».

Η σειρά των τραγουδιών εκτός συνήθως του πρώτου και πάντοτε του τελευταίου δεν είναι απαραβάτη, αλλά ποικίλλει ανάλογα με τις διαθέσεις της παρέας. Είναι αυτονόητο ότι τα τραγούδια που αναφέραμε δεν είναι παρά ένα μέρος από όσα μπορεί να ακουστούν σ' ένα γλέντι. Και κλείνοντας την αναφορά μου δίνει για τους φίλους, που μου το είχαν ζητήσει, και για όποιους άλλους το επιθυμούν τα τετράστιχα με τα γυρίσματα τους από τα «Χαβάδια», που περιέχονται στη συλλογή του Μ. Μάνθου. Ο ίδιος μάλιστα είχε καταγραφμένα και καμιά εικοσαριά ακόμη θ' αξίζει να τα μαθαίναμε. «Χαβάδια», λοιπόν, και καλό γλέντι.

Αχ, μωρή καρδιά του κερατά
ό,τι κι αν δεις, γιε μου, ζηλεύεις.
Από σεβντάδες κάκκες
πάλι σεβντά, γιε μου, γυρεύεις.

Το σεβντά μου ν' αποχτήσεις
και τρελή να καταντήσεις.

Έχεις ματάκια σαν ελιές
ασπράδα γιε μου, σαν το χιόνι
τριανταφυλλένα μάγουλα
λαλίτσα, γιε μου, σαν αβρόνι.

Τα ματάκια σου θυμάμαι
και τα βράδια δεν κοιμάμαι.

Ανάθεμα τα μάτια σου
πως τ'άχεις, γιε μου, μαθημένα.
Όταν περνά από την πόρτα σου
στέκουν, γιε μου, χαμηλωμένα.

Έλα, έλα το πουλί μου
τώρα, που είμαι μοναχή μου.

Τα μαύρα μάτια την αγνή
δεν πρέπει, γιε μου, να κοιμούνται.
Μον' πρέπει ν' αγαλιάζονται,
γιε μου, και να γλικοφιλιούνται.

Θέλω να είμαστε τα δυο μας
κι ας βολιάζει το χωριό μας.

Μαύρα μου μάτια και γλικά
φονιάδες, γιε μου, του κορμού μου.
Σ' ορκίζομαι στην Παναγιά
δεν έχω αλλού, γιε μου, το νου μου.

Αναστενάξα και είπα
που είσαι αγάτη μου να σ' είχα.

Της παντρεμένης το φιλή,
του κοριτσιού, γιε μου, το νάζι
της χήρας το περπάτημα
μες την καρδιά, γιε μου, με σφάζει.

Μωρή μικροπαντρεμένη
μόχεις την καρδιά καμμένη.

Τα μάτια μου δεν είδανε
τέτοια καλή, γιε μου, γυναίκα.
Να της ζητήσει ένα φιλή
και να σου δίνει, γιε μου, δέκα.

Φίλα με γλικά στο στόμα
και να πέσουμε στο στρώμα.
(Ο δεύτερος και τέταρτος στίχος δις).

Ημερίδα περιβαλλοντικού εκπαιδευτικού προγράμματος στη Βίτσα

Η Διεύθυνση Α/βάθμιας Εκπ/σης Ν. Ιωαννίνων, σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπ/σης και του διδακτικού προσωπικού του Δημοτικού Σχολείου Περιβλέπτου 5/θήμερη περιβαλλοντική εκπαίδευση «Ιχνηλατώντας τη ζωή στο Ζαγόρι», όλων των μαθητών του Δημ. Σχολείου Περιβλέπτου, στο Ζαγόρι.

Ο ξενώνας «Η Σελήνη» της Βίτσας φιλοξένησε τους μικρούς μαθητές του Δημ. Σχολείου Περιβλέπτου από 17-22/5/99.

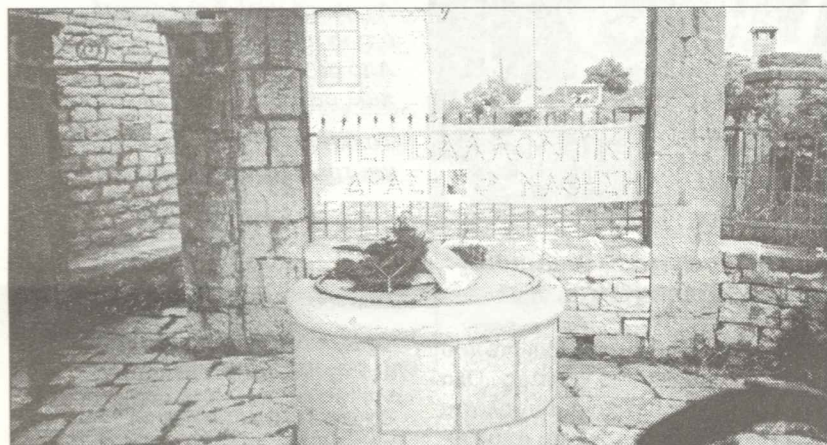
Οι μαθητές με τον υπεύθυνο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κ. Χρήστο Καρβούνη και τους δασκάλους του Σχολείου επισκέφτηκαν πολλά μέρη και χωριά του Ζαγοριού.

Την 1η μέρα, έγινε περιήγηση και

Μετά επισκέφτηκαν το Κουκούλι και το Πνευματικό Κέντρο Κώστα Λαζαρίδη, τους Κήπους και το Λαογραφικό Μουσείο του Αγάπτιου Τόλη και τους Νεγάδες.

Με την 5/θήμερη περιήγηση και ξενάγηση των μαθητών στους χώρους και παραδοσιακούς οικισμούς του Ζαγοριού, γνώρισαν την ιστορία του, την πλούσια πολιτιστική και αρχιτεκτονική του παράδοση (παραδοσιακοί οικισμοί, γεφύρια, μύλους, εξωκκλησία, εικονίσματα, μοναστήρια, εκκλησίες, αρχοντικά σπίτια, βρύσες κλπ.), την απορρύθμιση χλωρίδα και πανίδα (είδη φυτών, αρκούδα, ζαρνιάδα, αγριόγδο, έντομα κλπ.), τα δάση, τα ποτάμια και γενικά τις ιδιαίτερες φυσικές του ομορφιές.

Την 6η μέρα, 22 Μαΐου, ημέρα Σάββατο και ώρα 09.00-13.00, με τη

ξενάγηση στο χώρο της Βίτσας και στον αρχαιολογικό της χώρο. Παλαιότερος οικισμός της Ηπείρου και του νεκροταφείου του (9ος - 4ος αιών. π.Χ.), στο Μονοδένδρι και στη Χαράδρα του Βίκου.

Την 2η μέρα, επισκέφτηκαν τα Άνω Πεδιά και το μοναστήρι Ευαγγελίστριας και τέλος το Πάρκο Στρουθοκαμήλων στα Κάτω Πεδιά.

Την 3η μέρα, το γεφύρι του Κόκορη, το Καπέσοβο και το Σχολείο του (Χάρτα του Ρήγα), το Τσεπέλοβο, το Σκαμνέλι, το Γυφτόκαμπο και τη Στάνη Σαρακαταναίων.

Την 4η μέρα, τους Ασπραγγέλους, την Ελάτη, το Δίκροφο (Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπ/σης «Το Δάσος» και τον Βοϊδομάτη ποταμό.

Την 5η μέρα, το πρωί παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία και το ετήσιο μνημόσυνο των Ευεργετών της Βίτσας Αγγελικής και Αλεξίου Πατάζογλου στο εξωκλήσι του Αγ. Νικολάου, στα Λειβαδάκια και πήραν μέρος στο γονάτισμα των συμβολισμένων αρνιών και κοκορορεσιών.

λήξη του 5/θήμερου περιβαλλοντικού εκπαιδευτικού προγράμματος και με τη φιλοξενία του Δήμου Κεντρικού Ζαγοριού, στο Δημ. Σχολείο Βίτσας που είχε διακοσμηθεί με αφίσες και έργα ζωγραφικής των μαθητών, πραγματοποιήθηκε ημερίδα.

Σ' αυτή, παρευρέθηκαν, ο Διευθυντής Α/βάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ιωαννίνων και Προϊστάμενος Γραφείων Εκπ/σης κ. Ίκαρος Τσιάνης, ο Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγοριού κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, ο Δημοτικός Σύμβουλος κ. Παναγιώτης Τσουμάνης, εισηγητής και μέλος της τριμελούς Διοικούσας Επιτροπής Αθηνών του Κληροδοτήματος «Αγγελική Πατάζογλου» κ. Δημήτριος Γιαννής, ο ιδρυτής και ιδιοκτήτης του λαογραφικού Μουσείου Κήπων κ. Αγάπιος Τόλης, κάτοικοι της Βίτσας και Περιβλέπτου και οι γονείς των μαθητών.

Ο Δ/ντής της Α/βάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ιωαννίνων, παρουσιάζοντας και αξιολογώντας το πρόγραμμα περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, χαιρέτησε και ευχήθηκε την επιτυχία την εκδήλωσης.

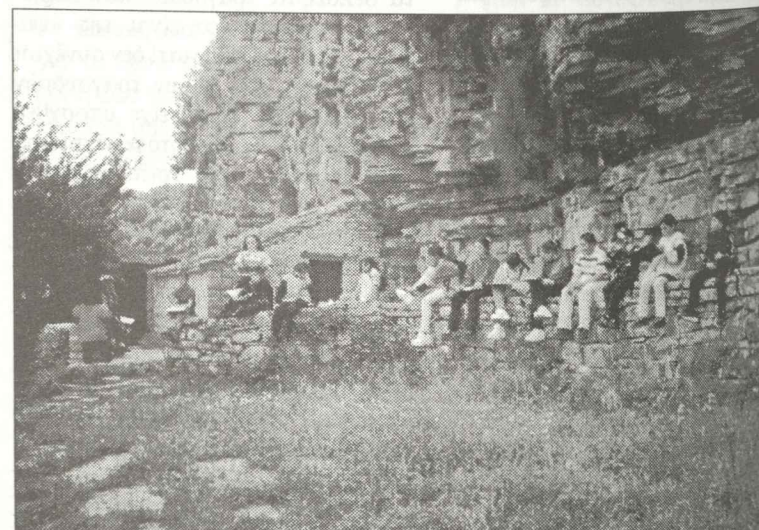
Ο Σχολικός Σύμβουλος 6ης Περιφέρειας Ιωαννίνων κ. Αλέξανδρος Γκορτζής, ανέπτυξε το θέμα «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση».

Ο δάσκαλος, υπεύθυνος του Κέντρου Π.Ε. Κόνιτσας, κ. Αλέξανδρος Μπέλλος, αναφέρθηκε στις δραστηριότητες και τα Προγράμματα του Κέντρου Π.Ε. Κόνιτσας.

Ο υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Α/βάθμιας Εκπ/σης Ν. Ιωαννίνων κ. Χρήστος Καρβούνης, μίλησε με θέμα: «Περιβαλλοντικές - Παιδαγωγικές προσεγγίσεις στο Ζαγόρι».

Η ξενάγηση Δασαρχείου Ιωαννίνων κ. Γιάννα Μήτση, με προβολή σλάιτς, παρουσίασε εικόνες από την περιήγηση και ξενάγηση των μαθητών στο Ζαγόρι.

Τέλος ο Διευθυντής του Δημ. Σχολείου κ. Θεόδωρος Ντανάκης και οι δάσκαλοι, κ. Χριστίνα Γκούντα και ο κ. Σπύρος Καραγιάννης,

μίλησαν για την 5/θήμερη στο Ζαγόρι περιβαλλοντική εκπαίδευση των μαθητών του Δημ. Σχολείου τους. Μαθητές του Δημ. Σχολείου, ανακοίνωντας τις εντυπώσεις τους, από την 5/θήμερη παραμονή τους στους χώρους του Ζαγοριού.

Τέλος πήρε το λόγο ο Δήμαρχος του Κεντρικού Ζαγοριού. Ευχαρί-

τα, Ζαγορίσιες πίτες και διάφορα ποτά και αναψυκτικά, προσέφερε ο Δήμος Κεντρικού Ζαγοριού, οι οποίοι μικρούς και μεγάλους.

Και η ωραία αυτή εκδήλωση, λειώσε με χορούς και Ζαγοριώτα τραγούδια, από κοινότητα του Ζαγοριού.

ΟΜΙΛΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΓΙΑΝΝΗ
Εκπροσώπου της Διοικητικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος Αγγελικής Πατάζογλου στο ετήσιο μνημόσυνο στην Εκκλησία του Αγ. Νικολάου στα Λειβαδάκια.

Βίτσα Ζαγοριού 20-5-1999

Κύριε Δήμαρχε του Κεντρικού Ζαγοριού
Κύριε Δημοτικό Σύμβουλοι
Κύριε Πρόεδρε του Τοπικού Συμβουλίου Βίτσας,

Κύριες και Κύριοι φίλοι Βιτανίοι

Ερχόμαστε και φέτος ευλαβείς προσκυνώντας στο ετήσιο μνημόσυνο της ευεργετούς του χωριού μας, της αειμνήστου Αγγελικής Πατάζογλου. Εδώ στο αγαπημένο της εκκλησάκι, στον Άη Νικόλα στα Λειβαδάκια, αποδίδουμε φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης για τη μεγάλη της προσφορά στο χωριό μας τη Βίτσα Ζαγοριού.

Μαζί με την ευεργετία του χωριού μας τιμούμε σήμερα τη μνήμη όλων των Βιτανίων ευεργετών, τόσο προς τη Βίτσα, όσο και προς άλλα ιδρύματα, αλλά και όλων των Ζαγορίσιων, Γιαννιωτών, αλλά και των Ηπειρωτών ευεργετών.

Τα Ζαγοριώτα χωριά, όπως ήταν και είναι, έπαιζαν και παίζουν τον ρόλο του χωριού μας. Μοναδική φιλοδοξία τους ήταν να ευεργετήσουν όσο μπορούσαν τον γενναίοδωρα την ιδιαίτερη πατρίδα τους, τα χωριά τους.

Στη μακρά χορεία των μεγάλων Ζαγορίσιων ξεχωριστή θέση κατέχουν ο Αλέξης και η γυναίκα του Αγγελική Πατάζογλου, το κληροδοτήμα της οποίας σώζεται μέχρι σήμερα. Η Αγγελική Πατάζογλου, που ζούσε έγκριστα στα χρόνια 1872-1875 την εκκλησία της Αγίας Ακατερίνης στα Γιάννια. Το 1865 με 10.000 γρόσια επισκέπτοντο ο δρόμος στα καγκέλια στο Ροιτόβανι. Το 1868 έγινε η σκάλα του Ήρως με 4.500 γρόσια και πολλά άλλα έργα. Με τη διαθήκη της άφησε μεγάλο ποσό για τα σχολεία της Βίτσας, για την ίδρυση παρθενωγαλείου στη Βίτσα, για παροχή φτωχών κοριτσιών, για υποτροφίες στα Πανεπιστήμια, για ιερείς, για ιατρούς, για πληρωμή φτωχών Άνω Βίτσας, κλπ. κλπ.

Διαβάζοντας σήμερα μετά από 115 χρόνια από τη διαθήκη της Αγγελικής Πατάζογλου διαπιστώνουμε δύο αλήθειες: α) την αγάπη της και την ξεχωριστή μέριμνα για την ιδιαίτερη της πατρίδα τη Βίτσα και β) τη σοφή της σκέψη για τη διοίκηση και τη διαχείριση της περιουσίας της που άφησε με τη διαθήκη της αυτή. Το βάρος λοιπόν και η ευθύνη που έχουμε όλοι μας σήμερα για τη συνέχιση της σωστής διοίκησης και διαχείρισης του κληροδοτήματος είναι πάρα πολύ μεγάλο. Οφείλουμε όλοι να παράγοντες του κληροδοτήματος, ως επίσημοι του ελάχιστου φόρου τιμής και ευγνωμοσύνης προς την ευεργετία, να κάνουμε το καθήκον μας και να μεριμνήσουμε ώστε, αφενός μεν να διατηρήσουμε την περιουσία του κληροδοτήματος αλώβητη και να την αυξήσουμε κάνοντας τις καλύτερες δυνατές επενδύσεις, αφετέρου δε να διαθέτουμε τα χρήματα με πολλή προσοχή και υπευθυνότητα, επιπλέον της μεγαλύτερης χρησιμότητας, αποτελεσματικότητας και οικονομίας των έργων. Εδώ πρέπει να σας γνωρίζω ότι το 1997 με προσωπική μου εισήγηση και μέριμνα έγινε μεγάλη αύξηση των μετοχών της Ε.Τ.Ε. το 50.000.000 περίπου.

Ένα θέμα, το οποίο ξεκίνησε από το 1992 είναι η οφειλόμενη ενέργειά μας να ζωντανεύουμε τη μορφή της Αγγελικής Πατάζογλου και να την αποτυπώσουμε σε

ΜΝΗΜΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

μνημείο με σύμβολο την παιδεία και τη βοήθεια των φτωχών, ώστε οι επερχόμενες γενιές να διδάσκονται από το παράδειγμα της και να συνεχίζεται έτσι η παράδοση ξυπνώντας στις ψυχές των αποδήμων κυρίως Ηπειρωτών την πανάρχαια εκείνη αρετή της Φιλοπατρίας. Πιστεύω

ισολογισμός, ο οποίος αποστέλλεται προς έλεγχο στο Υπουργείο Οικονομικών, δημιουργείται δε σε μια ημερησία εφημερίδα των Ιωαννίνων.

Ε) Η σύνταξη των μελετών, η ανάθεση, η παρακολούθηση και η παραλαβή των έργων γίνεται υπό την επίβλεψη της Τεχνι-

ότι το έργο αυτό είναι έτοιμο και ίσως τον επόμενο Αύγουστο να τοποθετηθεί στη Βίτσα.

Ασχολούμαι με τη Διοίκηση του Κληροδοτήματος 9 χρόνια, ως μέλος της Τριμελούς Διοικητικής Επιτροπής Αθηνών, στη θέση που όλοι εσείς μου εμπιστεύτηκα και πιστεύω ανταποκρίθηκα απολύτως στο έργο μου. Διαθέτω πάρα πολύ χρόνο και με υπευθυνότητα και σύνεση προσπαθώ να κάνω το καλύτερο. Θα μου επιτρέψετε, όμως, να ζητήσω και από όλους τους Βιτανιούς να δείξουν το επιβεβλημένο ενδιαφέρον και σεβασμό, αφηγώντας κατά μέρος τις προσωπικές τους αντιθέσεις και διαφορές, ώστε όλοι μαζί να κάνουμε το καλύτερο δυνατό για το χωριό μας για τη Βίτσα που όλοι αγαπούμε. Νομίζω ότι η ψυχή της αειμνήστου Αγγελικής Πατάζογλου, τη μνήμη της οποίας σήμερα τιμούμε με ευλάβεια, θα επιχαιρεί γιατί όλοι μας, παράγοντες και μη του Κληροδοτήματος, ανταποκρινόμαστε την παρακαταθήκη της.

Σήμερα μετά από 108 χρόνια από το θάνατο της αειμνήστου Αγγελικής Πατάζογλου, το Κληροδοτήμα της διαδοματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του χωριού μας, του χωριού της τη Βίτσα Ζαγοριού.

Α) Το Κληροδοτήμα διοικείται σήμερα σύμφωνα με τη βούληση της διαθέτορας από τη Δ.Ε. (Το Συμβούλιο των Αθηνών), υπάρχουν ακόμη 2 Επιτροπές, η Ε.Ε. Ιωαννίνων, η οποία έχει το κύριο βάρος της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και η Ε.Ε. της Βίτσας με τις εκ της Διαθήκης αρμοδιότητες.

Β) Η περιουσία του Κληροδοτήματος ανέρχεται σήμερα στο ποσό των 2.000.000.000 δρχ. περίπου, και είναι επενδυμένο σε μετοχές της Ε.Τ.Ε. και της Τραπεζής της Ελλάδος, καθώς και το ακίνητο των Ιωαννίνων, το Παπαζογλειο κτίριο.

Γ) Το ετήσιο εισόδημα της περιουσίας αυτής είναι της τάξεως των 30.000.000 δρχ. περίπου το χρόνο και διατίθενται σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα, σύμφωνα πάντα με τη θέληση της διαθέτορας για την ανάπτυξη της Βίτσας.

Δ) Συντάσσεται κάθε χρόνο προϋπολογισμός, ο οποίος και εγκρίνεται από το Εθνικό Συμβούλιο Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών. Μετά την έγκριση ο προϋπολογισμός εκτελείται από την Ε.Ε. Ιωαννίνων, μέσω του Δήμου Κεντρικού Ζαγοριού σήμερα και στο τέλος κάθε χρόνου συντάσσεται ο απολογισμός και ο

μας να συνεχισθεί.

Η ευεργεσία της Αγ. Πατάζογλου που έγινε πριν από 115 χρόνια, εξακολουθεί όχι μόνο να υπάρχει, αλλά να αυξάνεται και να έχει προοπτική στις επόμενες γενιές.

Αγαπητοί Βιτανίοι, αγαπητοί συγχωριανοί, αγαπητοί φίλοι της Βίτσας, η συγκυρία των περιστάσεων αυτή την στιγμή ευνοεί να παγιώσουμε τη σημερινή κατάσταση και να πετύχουμε ώστε να διατίθενται όλα σχεδόν τα έσοδα του κληροδοτήματος για την Βίτσα. Θα είναι ίσως γνωστό σε πολλούς από σας ότι το περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο των Ιωαννίνων «Γ. Χατζήκωστα» έδωσε εντολή σε δικηγόρο των Αθηνών να ζητήσει την ερμηνεία της διαθήκης με τον σκοπό να πάρει κάποιο ποσό από το κληροδοτήμα. Η Δ.Ε. που έδωσε πολλούς αγώνες από το 1990 μέχρι σήμερα και τους πέτυχε **θα δώσει και έναν ακόμη** (ερμηνεία για τον διορισμό της Ε.Ε. Ιωαννίνων, ερμηνεία για τη θέση του τρίτου μέλους της Δ.Ε., απόφαση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για την τύχη του Παπαζογλειού κτηρίου κλπ., κλπ.). Αυτό όμως που είναι ακατανόητο για μας όλους τους Βιτανιούς είναι ότι οι άνθρωποι από το χωριό μας την Βίτσα κίνησαν και όπως φαίνεται εξακολουθούν και επιμένουν να φύγουν τα χρήματα από την Βίτσα. Θέλω στο σημείο αυτό και τη δική σας συμπαράσταση και τις δικές σας απόψεις που σας ζητήσα προ καιρού εγγράφως.

Ως Εισηγητής και μέλος της Δ.Ε. του κληροδοτήματος της Αγγελικής Πατάζογλου, ως απόδημος Βιτανιός των Αθηνών, αλλά και ως εκπρόσωπος της παλαιάς γενιάς που φεύγει, παρακαλώ όλους να αφησούμε τις μεμιμνίες και να δούμε με ενδιαφέρον και υπευθυνότητα πως και τι μπορούμε να προσφέρουμε ο κάθε ένας από μας, μέσω της μεγάλης ευκαιρίας που μας δίδετε από το κληροδοτήμα.

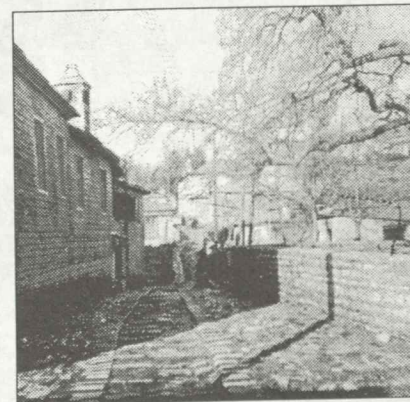
Τελειώνοντας επαναλαμβάνω τα λόγια του Ομηρου «περισσότερο ωφέλει η δύναμη των αδυνάτων, όταν είναι ενωμένοι». Ετσι πιστεύω ότι θα ανταποκριθούμε όλοι στο μεγάλο χρέος προς την ευεργετία, την μνήμη της οποίας τιμούμε σήμερα εδώ στο αγαπημένο της εκκλησάκι στον Αγ. Νικόλαο στα Λειβαδάκια.

Αιώνια της η μνήμη.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Στον Άγιο Νικόλαο Βίτσας - στα Λειβαδάκια - τη μέρα της Ανάληψης

Μια αγαλιά ο κόσμος, ο ντόπιος της Βίτσας και μια αγαλιά παιδιά - μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Πε-

ριβλέπτου έγιναν μια τρανή παρέα κι όλες οι ηλικίες, επικινούνταν αντανακλώντας τις καρδιές τους. Νοικοκύρηδες ο Άγιος, μονοφαιράιοι εμείς όλοι οι άλλοι, η τάβλα μας κοινή κι η χαρά μας —προσεύχη— πήρε τα ύψη να βρει τον Κύριο, για να του περάσει ένα «Παράσχοι Κύριε» κι ύστερα με τη δική Του ευλογία να φτάσει η χαρά μας στην ευεργετία Αγγελικής Πατά-

ζογλου ως μια δροσιά ως ένα κερί αναμμένο στη μνήμη της.

Λέει ο λαός, κι ίσως έχει δίκιο, πως ο κόσμος μορφαίνει τον τόπο, όμως με σιγουριά το λέω πως αυτός ο τόπος στο εξωκλήσι τ' Άη Νικόλα δίνει ομορφιά στον κόσμο που τον επισκέπτεται και πρόσωπο ανθρωπινό, τέτοιο που πλημμυρίζει από χαμόγελο, από φως που στέλνει μακρύτερα το μήνυμά:

Μοναξιά, απανθρωπιά δεν υπάρχει εκεί που μιλάνε οι καρδιές ανθρωπινά, αληθινά ο ένας τον άλλον κοιτάει μέσα στα μάτια κι ο Δήμαρχος γίνεται... παιδί και το παιδί στο πρόσωπο της καθεμιάς βρίσκει τη μάνα.

Να'ναι καλά οι γεροντότεροι της Βίτσας Ζαγοριού, να'ναι καλά οινεότεροι να βρίζουν τα ίχνη τους... που οδηγούν στις διαχρονικές αξίες στην παράδοση, στην αλλοτινή εκείνη τη ζωή που τώρα τούτης της γενιάς η ζωή πάει να χαλάσει.

«Στώμεν Καλώς».

Χρ. Γ. Καρβούνης

* Έγγραφο στη Βίτσα, 20 Μαΐου 1999.

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ

Οδοιπορώντας στα παλιά μονοπάτια των Κάτω Σουδενών

Από πολύ καιρό, από τις αρχές του Μαΐου μου τρώγανε τ' αυτιά οι Κάτω Σουδενιώτες στα γραφεία του περιοδικού και κυρίως ο Βασίλης, να κάνουν μια εκδρομή στην περιοχή του χωριού τους, όπου τους συνέδεαν αναμνήσεις από τα παιδικά τους χρόνια.

Για νά'μαι ειλικρινής δεν τους έφερνα οπουδήποτε αντιρήσεις και το πήγαινα λάου-λάου, μήπως και το ξεπεράσουν...!

Τελικά μπροστά στην επιμονή τους αναγκάστηκα να συμφωνήσω, κι έτσι πρωί-πρωί την Παρασκευή, στις 4 του Ιουνίου ξεκινήσαμε.

Αφήσαμε το ΙΧ μας κάτω από τον Πλάτανο στη θέση Χάνι-Βούρδα ή στου Φαϊτά, όπως το λένε σήμερα και στις εφτά παρά είκοσι περάσαμε την άσφαλτο κι αρχίσαμε την πορεία. Παλιά εγκαταλειμμένα χωράφια, ένα-δυο ερειπωμένα μαντριά και μέτρια ανηφόρα, ήταν η πρώτη εντύπωση.

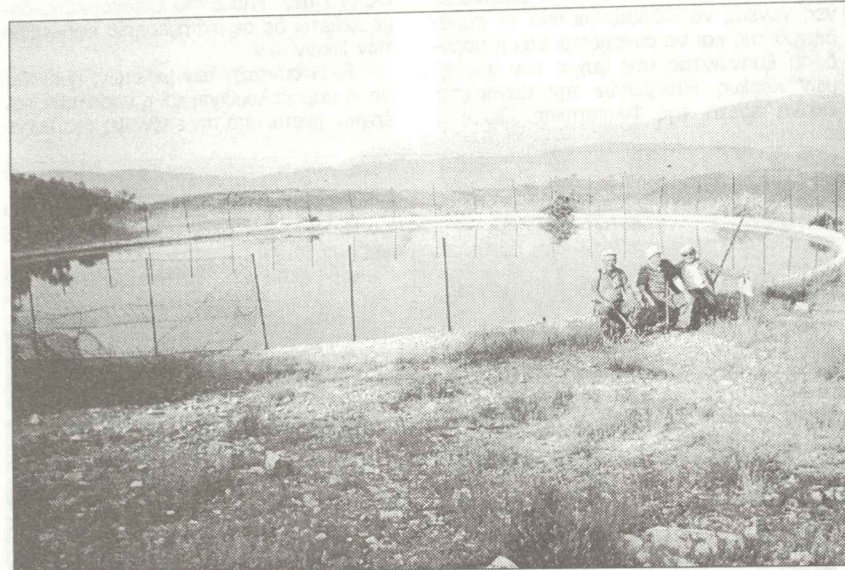
Μπροστά πάντα ο Βασίλης, που ήξερε το μονοπάτι, δεύτερο και κοντά του ο Γιάννης (Τσεκούρας), τρίτος ο Σπύρος (Καπελίδης), κάπως πιο πίσω και τελευταίος εγώ, σ' ακυρία του. Τόκω και συνθήματα αλλά και δεν μπορούσα ν' αφήσω μόνο του το Σπύρο...

Αυτή ήταν όλη-όλη η εκδρομική παρέα. Φρόντισα με το μαχαίρι μου να κόψω όσο μπορούσα πιο ίσια πουρναρόξυλα, για να έχουν όλοι το μπαστούνι τους, που βοηθάει τόσο πολύ στην ανηφόρα, είναι το τρίτο πόδι.

Κι αρχίσαμε να λέγο, τότε ο Βασίλης, τότε ο Σπύρος: «Εδώ παλιά ήταν αμπέλια, έκαναν ωραία σταφύλια και κρασί. Καλημεριούνταν όλος ο τόπος, μη κοιτάτε τώρα που εγκαταλείφθηκαν και γέμισαν πουρνάρια». Και σε λίγο: «να εδώ ήταν καλύβια. Αποθηκεύανε την παραγωγή τους, τις κτηνοτροφίες τους (χορτάρια, άχυρα κλπ.) οι παλιοί χωριανοί μας».

Και πραγματικά σε μια ζώνη της πλαγιάς που ανεβαίναμε υπάρχουν χαλάσματα, ξηρολιθιές, μισογκρεμισμένοι τοίχοι με άσπρες ασβεστολιθικές πέτρες τετραγωνισμένες από έμπειρα χέρια μαστόρων και κανονικά συνταγισμένες.

Αν είχαν λαλιά θα μας διηγούνταν ιστορίες για τα περασμένα, για τον αγώνα επιβίωσης αυτών των ανθρώπων, για την καρ-

κλαριά τους κι έκλειναν το δρόμο. Ένα δρόμο καλντερίμι, με τοιχάρια στις νεοφραγίες, κανονικά διατηρημένα μέχρι σήμερα και τροχισμένες από τις οπλές και τα πέταλα ασπρόπετρες νυαλισμένες.

Έτσι η ανάβαση αποκτούσε εξαιρετικό ενδιαφέρον στην προσπάθειά μας να εντοπίσουμε το μονοπάτι κι όχι λίγες φορές υποχωρούσαμε λόγω αδιεξόδου. Να μην ξεχάσω κι εκείνο το συχνά-πυκνά «ας καθήσουμε και λίγο...».

Η μέρα ζεστή, αλλά το καλό ήταν που είχαμε φύγει αρκετά νωρίς κι έτσι δεν είχαμε τον ήλιο στο κεφάλι μας.

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Εμφύλιο και ιδιαίτερα από τη 10ετία του '50 και του '60, που οι κάτοικοι των χωριών άρχισαν να τα εγκαταλείπουν γιατί «νοιξέ» η Γερμανία και θρήκαν καλύτερες αμοιβές αλλά και καλύτερο τρόπο ζωής στα αστικά κέντρα, τα πουρναρόξυλα θέρριψαν, ο γιδοτόπος έγινε ένα απέραντο κλειστό δάσος. Το Πουρνάρι ή Πρίνος στην ελληνική του ή Quercus Coccifera στην επιστημονική του ονομασία, ένα αιωνόβιο είδος της θερμής ζώνης των αειφύλλων πλατυφύλλων, θερμόβιο και φιλόφωτο, δείκτης της ψυχρότερης ζώνης εξαπλώσεώς τους, με την έντονη πρεμνοβλαστική και ριζοβλαστική

Μαζί με τη γίδα, την μυθική τροφό του Δία, τη γνωστή Αμάλθεια, αποτέλεσαν τη βάση της οικονομίας και της επιβίωσης των φτωχών παραμεσόγειων λαών. Θυμάμαι πριν από πολλά χρόνια τι είχε γράψει ένας Γάλλος δημοσιογράφος: «Οι φτωχοί λαοί

Ανηφορίζοντας στην «Κριάρα».

έχουν γίδα γιατί είναι φτωχοί και φτωχαίνουν ακόμη περισσότερο γιατί έχουν γίδα».

Να μην επεκτείνονται όμως, γιατί και πολλά άλλα έρχονταν στο μυαλό μου καθώς ύστερα από δύομιση ώρες, γρατσουνημένοι στα μπράτσα, αλλά με ενθουσιασμό και ικανοποίηση φθάσαμε στην κορυφή της πλαγιάς, στον Άγιο Βλάσιο. Ένα καλοδιατηρημένο εκκλησάκι με δυο μικρές καμπάνες σε υψόμετρο 1050 μ. Εκεί αφού κτυπήσαμε για λίγο τις καμπανούλες, όλο και κάτι τσιμπάσαμε (τυροψώμι του Σπύρου, λίγες ελιές δικές μου) και ήπιαμε και νερό που είχαμε μαζί μας. Η εκκλησία ήταν το ωραίο γλυκό από αγριόσυκα των Φραγκάδων του Γιάννη.

Παράλειψα να αναφέρω ότι μισή ώρα πορείας πριν την κορυφή, κάναμε στάση στη θέση «Κριάρα», όπου στις αρχές της 10ετίας του '80 είχε γίνει μια προσπάθεια ενός πιλοτικού προγράμματος με πιστώσεις της ΕΟΚ (τότε), που όμως έμεινε ημιτελής και ανεφάρμοστο. Δείγμα αυτού ένα τεράστιο ποιμνοστάσιο με δυο δωμάτια δίπλα και παραπέρα μια μεγάλη ομβροδεξαμενή (λουτό) γεμάτη νερό...

Κατεβαίνοντας προς το χωριό συναντήσαμε ένα αγελαδοτρόφο που μας χαιρέτησε με θερμή και σπιν συνέχεια μπήκαμε στον οικισμό. Περπατώντας στα χορταριασμένα

καλντερίμια, μια ο Βασίλης, μια ο Σπύρος. Αυτό είναι το σπίτι του φίλου μας του Γ. Παπαγεωργίου, αυτό του αυτά τα καλντερίμια είναι το αρχοντικό του Παπαγεωργίου, που είχαν απομεινάρια να ληστέψουν οι κλέφτες τα παλιά τα χρόνια (είχα γράψει ιστορικό στο «ΖΑΓΟΡΙ μας», όπως μου το είχε διηγηθεί η μακαρίτισσα ελισάβετ Χαραγώγου το γένος Καπέλα), αυτό του τούτου κοντά κλπ. κλπ.

Όλα ωραία λιθόκτιστα, πλακοκτυπημένα παραδοσιακά με την ενδιαφέρουσα ιστορία του το καθένα.

Στο σπίτι του Σπύρου εκτός από το γιγαιώδες και τον καφέ, εκείνο που απολάμβανε περισσότερο ήταν το δροσερό νερό της πηγής.

«Κάθε χρόνο την πλένουμε και την καθαρίζουμε» μας διαβεβαίωσε ο Σπύρος «και τη γεμίζουμε νερό το χειμώνα, την πετάλλουμε εποχή».

Θα μπορούσα να γράψω πολλά ακόμα για τα Κάτω Σουδενά, για τους ανθρώπους τους, για την προσπάθεια που γίνεται να νωθεί η οικονομία με μονάδες πρωτότυπες. Έτσι εκτός από τις πιπνοτορικές μονάδες των παιδιών του αξέχαστου φίλου μου Τζοκώλη Τζιόδα, κι εκείνο του Κρίστη, του μελισσοτορικής μονάδας των Πρωτόκων

Το Καπέσοβο μέσα από τα μάτια ενός δωδεκάχρονου

Το Πάσχα του 1998 είχα την ευκαιρία να επισκεφτώ για μια ακόμη φορά το αγαπημένο μου χωριό, το Καπέσοβο, μαζί με μια παρέα φίλων στην οποία υπήρχε και ένα, ενδεκάχρονο τότε, αγόρι. Ο Ορέστης. Μείναμε για μια ολόκληρη εβδομάδα στον όμορφο παραδοσιακό ξενώνα της Βελισσαρίας της Φίτσιου και οι φίλοι μου είχαν την ευκαιρία, συναναστρεφόμενοι με τους Καπεσοβίτες, να γευτούν αυτό που εγώ από χρόνια έχω την τιμή και την τύχη να απολαμβάνω. Την ανεπανάληπτη φιλοξενία που το χωριό προσφέρει στους επισκέπτες του αλλά και τον πλούτο της φυσικής ομορφιάς και της πολιτιστικής - πολιτιστικής παράδοσης του Καπέσοβου και της ευρύτερης περιοχής του Ζαγορίου.

Πέρασαν μήνες και στο Σχολείο του Ορέστη η δασκάλα τους ζήτησε να γράψουν μία Έκθεση με θέμα «Περιγράφω ένα τοπίο». Ο Ορέστης, που από μικρό παιδί ακολουθούσε τους γονείς του στα πάμπολλα ταξίδια τους εντός και εκτός Ελλάδας, από όλα τα μέρη που είχε επισκεφθεί επέλεξε να περιγράψει αυτό που τον εντυπωσίασε περισσότερο. Το Καπέσοβο.

Θεωρώ ότι το κείμενο της Έκθεσης του Ορέστη είναι ίσως το πλέον πηγαίο και αυθεντικό που έχει γραφεί για το όμορφο Καπέσοβο. Ένα κείμενο απηλλαγμένο από οποιαδήποτε τεχνητή ωραιολογία και σκοπιμότητα προβολής. Το παραθέτω αυτούσιο πιστεύοντας ότι οι αναγνώστες «Του Ζαγορίου μας» θα αντιληφθούν μέσα από την Έκθεση αυτή των εντυπώσεων του Ορέστη την αναγκαιότητα περιφρούρησης και διάσωσης των αξιών —φυσικών, πολιτιστικών και πολιτισμικών— που διέπουν το Καπέσοβο και τη μερίδα περιοχή του Ζαγορίου και του Φαραγγιού του Βίκου, αξιών που αγίζουν και δοθούν ακόμη και τις ευαίσθητες χορδές μιας παιδικής ψυχής.

Σωτήρης Αθανασέλης

20-2-99

Έκθεση με θέμα:

«Περιγράφω ένα τοπίο»

Πέρα το Πάσχα έκανα μια καταπληκτική εκδρομή στα Ζαγοροχώρια της Ηπείρου. Έμεινα σ' ένα μικρό, με λίγους κατοίκους, αλλά ωραίο χωριό, το Καπέσοβο. Το χωριό αυτό είναι χτισμένο πάνω στο βουνό και το έδαφος είναι όμορφο και κακοτράχαλο. Παρ' όλ' αυτά το έδαφος είναι κατ'άλληλο για δέντροφυτεία. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι η κλίση.

Την εποχή που επισκέφτηκα το Καπέσοβο, ο καιρός ήταν πολύ καλός, όμως υπήρχαν κάποιες ημέρες ηλιόλουστες και ζεστές. Οι βροχές ήταν λίγες και μόνο μια φορά χιόνισε. Στο χωριό υπάρχει ένα μόνο καφενείο και ένας ξενοκώνας που είναι πολύ γραφικός, γεμάτος ζωγραφίες στους τοίχους. Σε πολλά σπίτια υπάρχουν τοιχογραφίες απ' τα παλιά χρόνια. Εκεί λειτουργούσε ένα σχολείο, η Πασχάλλιος Σχολή, που έχει μια βιβλιοθήκη, η οποία είναι γεμάτη από παλιά βιβλία. Στο σχολείο αυτό μάλιστα, έγραφε ένα γνήσιο αντίγραφο της χάρτας του Πάριου Φεαρίου. Τον καιρό που το αντίγραφο υπήρχε στο σχολείο, αποτελούσε μια μικρή πηγή τουρισμού για το χωριό. Από τα χρόνια όμως που η Χάρτα παραδόθηκε σ' ένα μουσείο

ωραία δέντρα. Στην πλατεία, υπάρχει ένα τεράστιο πλατάνι.

Τα σπίτια είναι μονόροφα ή δύοροφα και έχουν, τα περισσότερα, αυλές. Οι σκεπές είναι χτισμένες από γκρίζες πέτρες σχιστόλιθου και οι τοίχοι είναι πέτρινοι. Το χειμώνα μόλις κανείς φτάσει στο χωριό βλέπει τα «φουγάρα» των σπιτιών να βγάζουν καπνούς.

Οι άνθρωποι είναι φιλόξενοι, ευγενικοί και πρόθυμοι να σε βοηθήσουν αν έχεις κάποιο πρόβλημα. Τα βράδια, για παράδειγμα, μπορεί να μην υπάρχει κάποιο εστιατόριο για να φας αλλά σχεδόν πάντα, όλο και κάποιος κάτοικος θα σου κάνει το τραπέζι.

Στο χωριό δεν υπάρχει κάποια ιδιαίτερη διάλεκτος. Οι άνθρωποι μιλούν με την ηπειρωτική προφορά.

Υπάρχουν πολλά είδη ζώων και πουλιών στο Καπέσοβο. Κοντά στο Καπέσοβο, στην κοιλάδα του Βοϊδομάτη, ο τόπος είναι πραγματικός βιότοπος και έχει χαρακτηριστεί εθνικός δρυμός. Μπορείς να δεις από σκιουράκια ως ελάφια και από αηδόνια ως αϊτούς. Κάθε πρωί ξυπνάς με το γλυκό τραγούδι των πουλιών, που «κατασκηνώνουν» πάνω στα δέντρα.

Παρ' όλο που πήγα μόνο μια φορά στο χωριό οι μέρες ήταν διαφορετικές μεταξύ τους. Έτσι κατάφερα να φανταστώ το τοπίο την άνοιξη και το καλοκαίρι. Την άνοιξη τα δέντρα στις αυλές των σπιτιών θα έβγαζαν καρπούς και τα λουλούδια του σχολείου θ' άνθιζαν. Τα πουλιά θα κάθονταν στα κλαριά για να... τα πουν.

Το καλοκαίρι το τοπίο δε θ' άλλαζε τόσο. Το κλίμα όμως θα γινόταν πιο ζεστό απ' αυτό της άνοιξης.

Παρ' όλ' αυτά το χωριό το επισκέφτηκα το χειμώνα. Τις χειμωνιάτικες λοιπόν μέρες, το τοπίο δε θα μπορούσα να το συγκρίνω με τίπο-

τα. Ήταν πραγματικά μαγικό να περπατάς σ' αστόμα δρομάκια του χωριού, μες στα δέντρα και ο αέρας να φυσάει δυνατά... Να βλέπεις τα πουλάκια να κουρνιάζουν και τα σκυλιά να βρίσκουν καταφύγιο για να προφυλαχθούν. Να μυρίζεις τον καπνό των τζακιών, τις οσμές των φαγητών που ετοιμάζουν οι γυναίκες, κυρίως αλευρόπιτες, προχωρώντας στο καλντερίμι, στο δρόμο για το καφενείο της πλατείας.

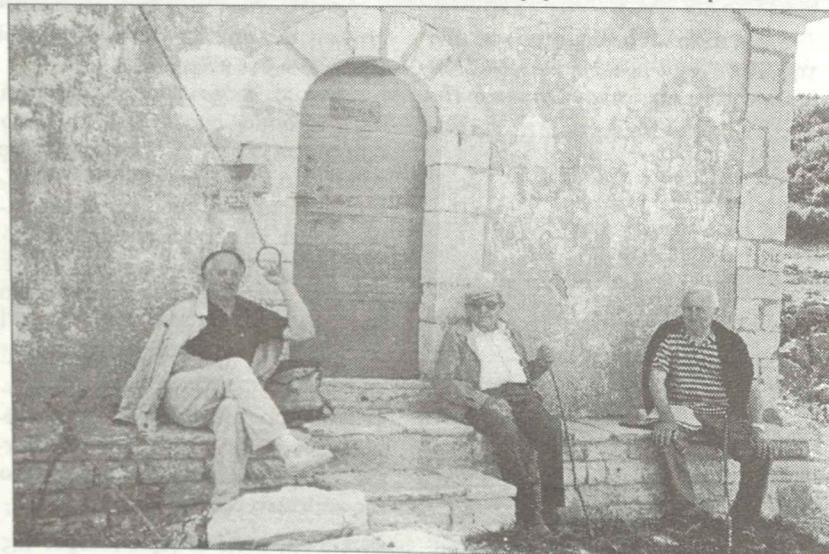
Οι περισσότεροι Καπεσοβίτες παρ' όλο που δε μένουν πια στο χωριό, πάντα βρίσκουν ευκαιρίες για να ξαναεπισκεφτούν το χωριό τους και μέσω του δραστήριου πολιτιστικού τους συλλόγου, οργανώνουν εκδηλώσεις που ξαναδίνουν ζωή στον τόπο.

Πραγματικά πιστεύω δε φτάνει μια φορά για να ευχαριστηθείς τη μαγεία του χωριού αυτού. Στ' αλήθεια θα ήθελα να ξαναπάω μια τέτοια εκδρομή όμως θα επιθυμούσα να κάτσω περισσότερο καιρό στο Καπέσοβο, για να ξαναδώ τα παιδιά, τους ανθρώπους και να εξερευνήσω το χωριό καλύτερα.

Μια χαρακτηριστική φράση που δείχνει την αγάπη των Καπεσοβιτών για το χωριό τους, είναι:

«Στο Κάιρο αρρώστησα, στα Γιάννενα θα γείαω, στην άκρη στο Καπέσοβο θα πέσω να πεθάνω...».

Ορέστης Πετράκης
Μαθητής ΣΤ' Δημοτικού
Σχολής Χιλλ

Ξεκούραση στα πεζούλια του Αϊ-Βλάση.

τερία τους χρόνια πολλά, αιώνες δουλειάς και στερήσεων που άντεξαν και δεν έχασαν την Ορθόδοξη Πίστη τους και την Εθνική τους συνείδηση...

Από τα καλύβια και πάνω καθώς ο Βασίλης προσπαθούσε να ακολουθήσει το παλιό μονοπάτι οι δυσκολίες γίνονταν περισσότερες, τα πουρνάρια είχαν απλώσει τα

του ικανότητα, σταθερά και αθόρυβα απλώνει τα πλοκάμια του. Τα παλιά χωράφια και τα χερσολειβάδα καταλήφθηκαν και αναδασώθηκαν. Καθώς δεν έχει μεγάλες απαιτήσεις από το έδαφος, ούτε και υγρασία μπορεί να αναπτύσσεται σε αποβραχωμένες ασβεστολιθικές περιοχές. Εκμεταλλεύεται την υγρασία στις σχισμές των βράχων.

Ένα απαράμιλλο κι απαραλλήλιστο Λαογραφικό Μουσείο στο Ζαγόρι

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΕΣ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΗ

Ένας ανεκτίμητος πρωτόφαντος συλλεκτικός θησαυρός, μια πολύτιμη πολιτισμική κληρονομιά

Μες στην καρδιά του Ζαγοριού στη Μπάγια, ο αγαπτός Αγάπιος, δεν έσπασε μόνο το βασίλειο της χαράς και της ευδαιμονίας του, εσύναξε για την ανάπτυξη και κίνηση του τουρισμού μια πλούσια, πρωτόγνωρη, ίσως την πλουσιότερη στην Ήπειρο λαογραφική ποικιλομορφία έργων της μεγάλης ψυχής και σοφίας του λαού μας και όχι μόνο. Ένας άνθρωπος, με άσθνηστο κι ακοίμητο μεράκι ολόκληρης ζωής, παρελάνει μέσα από ζαγοριανές παραδοσιακές αρχιτεκτονικές 6-7 οικήματα του, έναν καταπληκτικό λαϊκό πολιτισμό, με όλες τις μορφές και τα σύμβόλά του. Μέσα σ' αυτά, θαρρείς και σχηματίστηκε, διαμορφώθηκε, μεταφράστηκε, μνημειακά, ένα θαύμα ολόκληρων αιώνων, έργα λαϊκών τεχνών. Από Βαλκανία από Βλαχία από Ιωνία από Αραπιά και απ' όπου αλλού ήκμαζε ο πάλοι ποτέ ευτυχής δημιουργικός ελληνισμός της Διασποράς.

Σε κάθε βήμα του Μουσείου σε καθλώνει και σε γοντεύει το κάθε εύρημα, το κάθε αντικείμενο τέχνης και ιστορίας. Είναι παντού σαγηνευτική κι έκπληξη η ομορφιά και η αρχοντιά, η ζαγορισία, η ηπειρώτικη.

Έτσι δίκαια φημίζονται τα τοπία και οι παραδοσιακές αξίες της Ηπείρου μας, σε έλληνες και ξένους περιηγητές. Αυτοί ξέρουν κι εκτιμούν κι εντυπωσιάζονται και γοντεύονται από

το πνεύμα και το αίσθημα της αείρωσης δημιουργίας, της αισθητικής, του κοινωνικολαϊκού μας βίου.

Δύο ήταν οι μορφές της ελευθερίας που δεν μπόρεσαν να καταργήσουν και οι πιο σκληροί κι απάνθρω-

του ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ

ποι δυνάστες και τύραννοι των λαών, όλων των αιώνων. Από τους υποταγμένους οικονομικά και ηθικο-πνευματικά, αλλ' ανυπότακτους κι αδόουλωτους λαούς της γης, αυτές οι μορφές είναι:

1) Η ελευθερία της συνειδήσης και 2) η ελευθερία της γλώσσας. Γι' αυτό οι λαοί εξελίχθηκαν ανάλογα με τα γλωσσικά αλληλοδανεία τους, και με τις επιδράσεις τους, στις ιδιότητες τέχνης και στα γράμματα.

Αυτές οι χιλιάδες ιδιότητες μορφές των λαϊκών τεχνών, των άδουλων, αισθηματικών, γυναικείων και ανδρικών ψυχών, αποτυπώνονται στα μύρια ξόμπλια και κεντίδια, στα υφαντά και στα χειροποίητα αραβουργήματα, των επιδέξιων χειρών και του επινοητικού και δημιουργικού πνεύματος, καλλιτεχνών με το μεταξύ και το μπρι-σμί, με το χρυσό και με τ' ασήμι.

Η ηθική συνείδηση της αδούλωτης Ελληνίδας, σε καιρούς δουλείας, εκφραζόταν με σοφές κεντισμένες φράσεις σε καθράκια του τοίχου

όπως π.χ.: «Κι αυτό θα περάσει», δηλαδή με την υπομονή και την αέναη κίνηση και μεταβολή των πάντων.

Με την νουή της αισιοδοξίας και της ελπίδας στη δημιουργική εργασία το «Καλημέρα ζωή», «Αγάπα για να ζεις και ζίσε ν' αγαπάς», παραινέση για ευτυχισμένες στιγμές και «Το αύριο θά'ναι καλύτερο» που δίνει μια παρήγορη τόνωση στις καρτερικές ψυχές της προσμονής του ταξιδιμένου Ηπειρώτη, κ.ά.

Ένα τέτοιο Μουσείο με χιλιάδες ευρηματικά και συλλεκτικά αντικείμενα δύο και τριών αιώνων, είναι σαν ένα φωτεινό μετέωρο στον αφαλό των 44 χωριών του Ζαγοριού μας.

Είναι σαν ένα λαμπορατήριο μνημειακού και διδακτικού χαρακτήρα, μιας αρμονικής και δημιουργικής πεμπουσίας, όπου επιτέλεσαν οι ανθρώπινες ανάγκες τόνων γενεών. Αποτελεί ένα λίκνο, βαπτιστήρι γνώσεων, αισθητικών απολαύσεων και θαυμασμού, υπέρτατης χαράς και αγαλλίασης: μπορούμε εσείς αμάρταντα μορφωτικών στοιχείων λαϊκής παιδευτικής κι εξευγενιστικής αγωγής.

Ο Αγάπιος, επένδυσε στα γεμάτα κτιριακά του συγκροτήματα, αξιοποιώντας μας σε βασιπική περιουσία συνδυασμένη με τις δικές του εννοητικές κι ενουναίσθητες μετοχές της ψυχής του, με την προσωπική του σφραγίδα, για μια γενική κοινωνική και πολιτιστική ωφελιμότητα.

Σκοπός κι όνειρό του είναι τώρα, αλλά κι επαχτικό του χρέος, να εξασφαλίσει μεγαλόψυχα, για τις γενιές του μέλλοντος, όλον αυτόν τον απερίγραπτο θησαυρό, μ' ένα Ίδρυμα, που να μπορεί να διαφυλαχτεί και να διαιωνιστεί προς όφελος του τοπικού τουρισμού και της ηπειρωτικής πατρίδας. Για να καμαρώνουν και χαίρονται οι μελλούμενοι, όλη αυτή την ευλαβική παρακαταθήκη του λαϊκού πολιτισμού.

Πολλά μουσεία έχουν ιδεί τα μάτια μας στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και σε άλλες Ηπείρους. Μα του Αγά-

πιου Τόλη το Μουσείο με τ' απερίγραπτα είδη της περιουσίας του, σφαιρικό και επισκόπη εκθαμβωτικό μέγεθος και καταγορευμένο.

Όσοι δεν το γνώρισαν, πάνε επίσκεψη (ελεύθερη είσοδος) στη Μπάγια, σ' αυτή τη φωτεινή επί του Αγάπιου και θα διαπιστώσετε το λόγο του ασφαλές.

Και τότε: δε θα εκπλήσσει από τον Αγάπιο Τόλη, αλλά, θα γοντεύσει τόσο, που θ' αγαπίσετε και θα λατρεύετε το λαό μας, και κάθε λαό, που είναι όλοι όμοιοι, όπως είπα κι ο Γκαίτε. Θα κλείσετε στην καρδιά σας κάθε αξία, έμπνευση και τέχνη, κάθε γνήσιο δημιουργικό κι αισθητικό μεγαλείο, που γέννησαν και γεννούν ασταίρευτες ριζές των λαών και των απλών ανθρώπων.

Και τότε θα νιώσει και θα περνοί θένας το στίχο του Σολωμού: «Επότισέ μου την ψυχή που κέρτασεν αμέσως».

Λ.Μ. 11.3.99

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΗ

Η Συνεταιριστική Τράπεζα Ιωαννίνων ενημερώνει τους Ηπειρώτες ότι έχει ανοίξει λογαριασμό τραπεζικής με αριθμό Ν. 0101066100 με πρώτη κατάθεση από τον κατά τη συμπεριφορά και τον ψυχικό κόσμο των ανθρώπων, που είδε και γνώρισε στα μεγάλα άστεα που πήρε.

Ακατανόητος ταξιδευτής επιπλέον όλες σχεδόν τις πρωτεύουσες της Ευρώπης και περιελάληθη από την Άνω Ανατολή ως τις χώρες των Άνδεων και από την Καζαμπλάνα και το Ζαϊρ ως τις χώρες του Νείλου και τα μενεαυτικά νησιά των Αζόρων, φορτισμένος με άπειρες εντυπώσεις και σπάνιες εμπειρίες, που μ' έκαναν πρώτο μοναδικό αποθέτη στους στήθους του.

Η πόλη του Εγγέλου Βογαζιανού διακρίνεται πάντα για την φιλοφιλία και το λυρισμό της αλλά και για τον πλούσιο συμβολισμό της που τόσο ρεαλιστικό.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Όταν για οποιοδήποτε λόγο επιστρέφεται το περιοδικό με ταυτόχρονη αίτηση του συνδρομητή για διακοπή της αποστολής του, δεοντολογικά ο συνδρομητής θα πρέπει να εκπληρώνει τις οικονομικές υποχρεώσεις του μέχρι τη στιγμή της διακοπής.

Η.Σ.Ε.

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΑΔΑΚΤΩΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

28ης Οκτωβρίου 49

Ιωάννινα

Τηλ. Ιατρείου 29.077

Τηλ. Οικίας: 29.177

Κινητό: 093 - 763.632

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΒΟΓΑΖΙΑΝΟΥ

«Αιγαιακό Πρελούντιο»

ΠΟΙΗΣΗ - ΑΘΗΝΑ 1999

Ιδιαίτερα ευαίσθητος στην κοινωνική αδικία, απερίφραστα την καταδικάζει, όπου κι αν τη συνάντησε, οραματιζόμενος ένα κόσμο, που στις καρδιές των ανθρώπων, άσχετα από το χρώμα της επιδερμίδας τους να χωράει η αγάπη και μόνο.

«Καιρός να ανακαλύψουμε στους μυστικούς δεσμούς μας εμείς κι όλα τα έγχρωμα αδέρφια, πως μέσα στις καρδιές χωράει ολος ο κόσμος

σφιχτά να κρατηθούμε από τα χέρια πρωτόπλαστον πριν να γνωρίσουμε την αμαρτία

μέσα στις γειτονιές όλης της γης να τραγουδήσουμε χαρούμενα μούτζα και τελικά ν' ακουάσουμε να ψιθυρίζουνε τ' αστέρια:

«Πόσο μεγάλη» πρέπει νάναι η καρδιά σας για να χωράει τόσο απέραντη αγάπη».

(Στον ανώνυμο αδελφό, σελ. 23)

Τα έντονα συναισθήματα αγάπης και συμπόνιας για όλους τους πονεμένους ανθρώπους, που συνεχίζουν τον ποιητή μαζί με τους έντονους προβληματισμούς του για την κοινωνία, την πατρίδα, το περιβάλλον, αναδεικνύουν χωρίς άλλο τον αξιο και προικισμένο ταλαντούχο λογοτέχνη και υπέροχο άνθρωπο. Αιχμάλως του πατριδολατρικού του πάθους για το όμορφο Αιγαίο — το πρώτο λίκνο της ζωής του εκεί στην αγαπημένη του Σύρα — δεν παύει ουδέ στιγμή να το τραγουδεί με στίχους γεμάτους λυρισμό και νοσταλγία.

«Ιδού πάλι το Αιγαίο, η θάλασσα που εισχωρεί στους πόρους μου ένα στοιχείο αιώνα, αναλλοίωτο ένα στοιχείο που το οικειοποιήθηκα κι εισέβαλα βαθειά στη γαλανή αγκαλιά του σε μια ερωτική διείσδυση...».

Και αλλού: «στην αγκαλιά του ένοιωσα την ελευθερία μου...»

(Αιγαιακό πρελούντιο, σελ. 15) Όμως δεν ξεχνάει κι έναν άλλο τόπο μαγευτικό, «παραδείσιο» όπως ο ίδιος τον αποκαλεί το Μονοδένδρι — γενέτειρα της συζύγου του — που συχνά στους στίχους του αναφέρεται με πολλή νοσταλγία και αγάπη. «Είδα και αναγίασα είδα και αηδίασα

ΣΝ' ARRENTA

Σύμφωνα με τις Ένθεες Γραφές: Ο άνθρωπος ως θεοπρόβλητο ον, επλάσθη «κατ' εικόνα και ομοίωσιν του Κυρίου»! Μα κι ο Παρασκευάς Κύριε, πούναι ολόιδιος σα μαιμού, επλάσθη επακριβώς «κατ' εικόνα και ομοίωσιν Σου»;

Φωκίων Ιωάν. Καψάλης

και τελικά επέλεξε ν' ανήσω δυο λαμπάδες ψηλές όσο το μπόι της ελπίδας στον Άγιο Νικόλαο τον Πλούσιο* και στην Αγία Παρασκευή στο Βίκο...»

(Περιπλανήσεις, σελ. 11)

Γι' αυτό και η δική μας αγάπη για τον αισθαντικό ποιητή είναι απέραντη και μεγάλη.

Τέλος το ποιητικό αυτό έργο του Ευάγγελου Βογαζιανού «ΑΙΓΑΙΑΚΟ ΠΡΕΛΟΥΝΤΙΟ» πιστεύουμε,

ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ και ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

«... των Ελλήνων οι Κοινότητες...»

(Αμπελάκια Θεσσαλίας, Μακρινίτσα Πηλίου, Νυμφαίον Φλωρίνης, Οία Σαντορίνης, Πάνορμος Τήνου, Πάπιγκο Ζαγοριού)

«Ένα μέλλον για το παρελθόν»

Ολοκληρώθηκαν με εξαιρετική επιτυχία οι εργασίες της 5ης συνάντησης του Δικτύου που πραγματοποιήθηκε στην Οία 29-30-31 Μαΐου.

Το Δίκτυο μετεξελλίσσεται, αποκτά επιχειρησιακό ρόλο για να υποστηρίξει την ανάπτυξη των Κοινοτήτων-μελών του.

Δημιουργεί την Ανώνυμη Αναπτυξιακή Εταιρεία: «... των Ελλήνων οι Κοινότητες...», η οποία θα είναι σε θέση να αξιοποιήσει διαθέσιμους πόρους και να σχεδιάσει αποτελεσματικότερα την ανάπτυξη των υποδομών, τη συντήρηση και διατήρηση του πολιτιστικού αποθέματος και του μνημειακού πλούτου, που βρίσκεται και συγκεντρωμένος σε αυτούς τους χώρους, καθώς και του φυσικού περιβάλλοντος, ενώ θα καθορίσει το πλαίσιο μιας νέας στρατηγικής προβολής με προφανείς επιπτώσεις στην οικονομία όχι μόνο των περιοχών αυτών — αλλά ολόκληρης της εθνικής οικονομίας — την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Στη συνάντηση της Οίας σημαντική υπήρξε η παρουσία της Πολιτείας. Συμμετείχαν η Υπουργός Πολιτισμού κ. Ελισάβετ Παπαζώη, ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Λεωνίδας Τζανής, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κ. Ιωάννης Γιωτάκης, ενώ χαίρετις απύθμηναν οι: Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Βάσω Παπανδρέου, Υπουργός Αιγαίου κ. Σταύρος Μπένος, Υπουργός Γεωργίας κ. Γιώργος Ανωμερίτης, ο Υφυπουργός Οικονομικών κ. Γιώργος Δρύς, ο Νομάρχης Κυκλάδων κ. Τάκης Ρήγας, κ.ά.

Οι παρόντες πολιτειακοί εκπρόσωποι δεσμεύθηκαν να στηρίξουν την προσπάθεια των Κοινοτήτων-μελών του Δικτύου με κάθε τρόπο: θεσμικά και οικονομικά, γιατί πιστεύουν ότι εκφράζει σημαντικό κομμάτι του ελληνικού πολιτισμού που μπορεί στις σύγχρονες συνθήκες να συμβάλει αποτελεσματικά στη διατήρηση και τη διάδοση του, ως σημαντικός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης.

Τονίστηκε ιδιαίτερα ο θεμελιακός ρόλος της εκπαιδευσης και της ευαισθητοποίησης των κατοίκων των περιοχών αυτών, αξιοποιώντας το στελεχειακό ανθρώπινο δυναμικό, το θεσμικό πλαίσιο και τις δυνατότητες της νέας τεχνολογίας, σε συνδυασμό με τις παραδοσιακές τεχνικές στη διατήρηση του οικιστικού πλούτου. Ακόμη, τονίστηκε η αναγκαιότητα της ενίσχυσης της τοπικής παραγωγικής βάσης, της προώθησης και της προβολής των τοπικών προϊόντων, που συντελούν στη διάδοση ενός ενωτικού μοντέλου ζωής.

Το Δίκτυο ανέλαβε, μετά από πρόταση της Υπουργού Πολιτισμού κ. Ελισάβετ Παπαζώη, να προετοιμάσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης των Κοινοτήτων του Δικτύου, το οποίο μπορεί να συγχρηματοδοτηθεί από τα αναρμόδια Υπουργεία ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΠΠΟ, ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΟ κλπ., στα πλαίσια του νέου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και άλλων ειδικών μέτρων και δράσεων που υποστηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επίσης, μετά από πρόταση του Υφυπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Λεωνίδα Τζανή, θα υποβληθεί ένα πρόγραμμα για τη δημιουργία ενός δικτύου ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ των Κοινοτήτων-μελών.

Ακόμη, θα κατατεθεί εκ μέρους του Δικτύου ένα πρόγραμμα πολιτιστικών γεγονότων, εκδόσεων και άλλων δράσεων (πληροφοριακό υλικό, χάρτες, οδηγό CD-ROM κ.ά.), που η κ. Παπαζώη διαβεβαίωσε ότι είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθεί από το ΥΠΠΟ.

Τέλος, ο Γ. Γ. της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου κ. Ι. Γιωτάκης εκφράζοντας την αμέριστη συμπαράστασή του στο Δίκτυο, ανέλαβε τον συντονισμό των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών όπου υπάγεται η κάθε Κοινότητα προς την κατεύθυνση υποστήριξης του Δικτύου με την ανάθεση στις Κοινότητες ευρωπαϊκού προγράμματος ειδικής δράσης.

Στην 5η συνάντηση στην Οία επισημάνθηκε με ιδιαίτερη έμφαση από όλους η αναγκαιότητα της πιστοποίησης της ταυτότητας και των σκοπών του Δικτύου ώστε να διασφαλισθούν οι όροι λειτουργίας και ανάπτυξης του και η ένταξη νέων μελών, επειδή πλέον εκδηλώνεται όλο και περισσότερο πρόθεση συμμετοχής και άλλων Κοινοτήτων και Δήμων. Σημειώνεται ότι ήδη έχουν εκφράσει ενδιαφέρον τουλάχιστον 10 ΟΤΑ.

* Ο Άγιος Νικόλαος ο Πλούσιος του Μεξικού.

ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Δηλώνει ο Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου Γαβριήλ Παπαναστασίου

Σημαντική βοήθεια με τρόφιμα κυρίως, αλλά και με άλλα είδη είχε ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου στο Καραβάνι Ειρήνης και ανθρωπιστικής βοήθειας προς το Γιουγκοσλαβικό λαό που οργάνωσε στα τέλη Μαΐου η Νομαρχιακή Αγωνιστική Ενότητα. Ο ίδιος ο Δήμαρχος Γαβριήλ Παπαναστασίου συμμετείχε στην αποστολή.

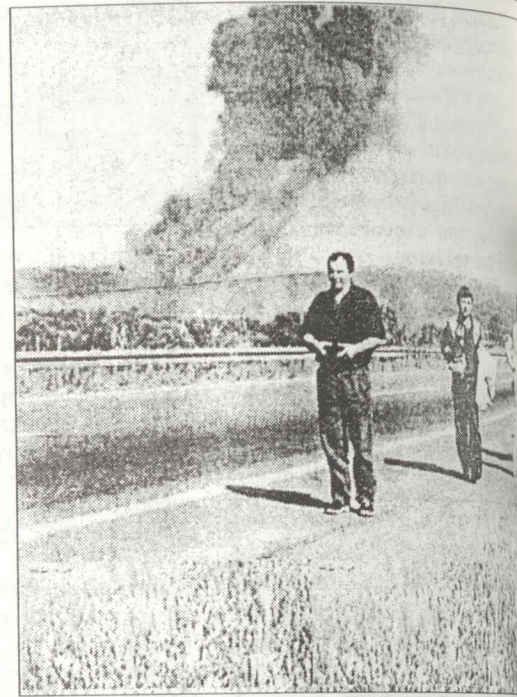
Η ανταπόκριση των κατοίκων του Κεντρικού Ζαγορίου στο κάλεσμα προσφοράς βοήθειας από το Δήμο και το Συμβούλιο ήταν μεγάλη. Αποφασίστηκε μάλιστα να υιοθετηθούν από το Δήμο τραυματισμένα από τον πόλεμο παιδιά, με στόχο την παιδοορθopedική κλινική του Νις). Και προς αυτή την κατεύθυνση θα διατεθούν τα έξοδα παράστασης των Δημοτικών Συμβούλων που ευαισθητοποιήθηκαν άμεσα. Το Καραβάνι της βοήθειας συνόδευσε ο ίδιος ο Δήμαρχος που μιλώντας στην «Η» τόνισε ότι στη Γιουγκοσλαβία υπάρχει πρόβλημα αντικειμενικής ενημέρωσης, ο λαός κρατάει την ψυχραιμία του και ζητά μόνο ειρήνη

και τρέφει μεγάλη εκτίμηση στους Έλληνες για τη βοήθειά τους.

Ο κ. Παπαναστασίου χαρακτήρισε συγκλονιστική την εμπειρία της επίσκεψης στις τρεις Γιουγκοσλαβικές πόλεις και ειδικά στο βομβαρδισμένο Νοσοκομείο του Βελιγραδίου όπου την αποστολή ξενάγησε ο Υποδιευθυντής του. Πηγαίνοντας μάλιστα προς το Βελιγραδί έπεσε μια βόμβα ενάμιση χιλιόμετρο από το λεωφορείο της αποστολής που κινδύνευσε άμεσα. Είναι αξιοσημείωτο ότι περίπου 100 άτομα στο Ποζάρεβατς έχουν καταγωγή από την Αγία Τριάδα Ζαγορίου.

Τέλος ο Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου αφού διευκρίνησε ότι η βοήθεια μαζί με την ΝΑΕ ήταν πέρα και έξω από κόμματα και παρατάξεις, επισήμανε ότι θα καταβληθεί προσπάθεια να ευαισθητοποιηθούν και άλλοι Δήμοι και να επαναληφθεί το Καραβάνι Αλληλεγγύης. Επικεφαλής της αποστολής ήταν ο Στέφανος Σκοπούλης, εμπνευστής της πρωτοβουλίας.

(Αναδημοσίευση από την εφ. «Ηπειρος»)

Ο καπνός από τη Νατοϊκή βόμβα που έσπασε σε απόσταση αναπνοής από την Γιαννιώτικη αποστολή

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΔΟΜΑΤΗ

Ασπράγγελοι 20-5-1999

Προς
Δασαρχείο Ιωαννίνων
Ιωάννινα
Κοιν.: κ. Νομάρχη Ιωαννίνων

ΘΕΜΑ: «Λήψη μέτρων για την προστασία Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου»

Σας γνωρίζουμε ότι:

Κάτοικοι της περιοχής Παπίγκου - Αρίστης μας έχουν πληροφορήσει ότι γίνεται περιορισμός του Εθνικού Δρυμού Βίκου - Αώου.

Εάν πράγματι οι πληροφορίες αυτές αληθεύουν, ο εν λόγω περιορισμός δεν μας βρίσκει σύμφωνος και παρακαλούμε να επιληφθείτε του θέματος επείγοντως.

Επίσης κατά την άποψή μας θα πρέπει να απαγορευτεί το κανώ-καγιές και ράφτιγκ από γέφυρα Παπίγκου μέχρι έξοδο Κλειδωνιάς και αναρωτιόμαστε ποιοί έχουν επιτρέψει με άδειές τους τη χρησιμοποίηση αυτού του τμήματος του Βοϊδομάτη.

Επιπλέον για την προστασία της άγριας πέστοφας επιβάλλεται άμεσα η ανακατασκευή ή απάλειψη του φράγματος το οποίο κατά την γνώμη μας δεν εξυπηρετεί κανέναν σκοπό και δημιουργείται πρόβλημα στην επιστροφή της πέστοφας για την αναπαραγωγή της.

Παρακαλούμε να μεριμνήσετε για όλα τα ανωτέρω το συντομότερο δυνατό για την προστασία του Εθνικού Δρυμού Βίκου - Αώου.

Ο Δήμαρχος
ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΣΗΜ.: Μετά παρέλευση μηνός και πάνω, το σεβαστό Δασαρχείο Ιωαννίνων «...αγρόν ηγόρασε» — καμιά απάντηση ως ώφειλε, όπως μας πληροφορήσε ο κ. Δήμαρχος.

«Το Ζαγόρι μας»

Το Διοικητικό Συμβούλιο

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΟΥΔΟΜΑΤΗ Ψήφισμα

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιουνίου 1999 απασχολήσαν οι πληροφορίες που κυκλοφορούν για περιορισμό - συρρίκνωση του Εθνικού Δρυμού Βίκου και συγκεκριμένα του πυρήνα του στο τμήμα του ποταμού Βοϊδομάτη, από γέφυρα Παπίγκου μέχρι το φράγμα Κλειδωνιάς και εξέδωσε, ομόφωνα, το ακόλουθο ψήφισμα:

1. Διαμαρτύρεται εντόνως και εκδηλώνει την αντίθεσή του σε οποιαδήποτε προσπάθεια ή σκέψη συρρίκνωσης του Πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Βίκου.

2. Διαμαρτύρεται εντόνως για την υπό την ανοχή των αρμοδίων υπηρεσιών, χρήση του άνω τμήματος του Εθνικού Δρυμού από επιτήδειους οι οποίοι αναπτύσσουν εντός αυτού διάφορες —κερδοφόρες— δραστηριότητες κατά παράβαση του Νόμου και ειδικότερα του Π. Δ/τος για την ανακήρυξη του Εθνικού Δρυμού.

3. Δηλώνει προς κάθε αρμόδιο ότι θα αντιδράσει με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο σε κάθε προσπάθεια καταπάτησης, συρρίκνωσης ή καθι�ονδήποτε τρόπο εκμετάλλευσης του Εθνικού Δρυμού.

4. Το παρόν ψήφισμα να κοινοποιηθεί στον Υπουργό Γεωργίας, στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου, στο Νομάρχη Ιωαννίνων, στη Δ/ση Δασών Ιωαννίνων, στο Δασαρχείο Κονίτσης και να δημοσιευθεί στον Τύπο.

Ο Π.Σ.Ζ. ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγοριανών αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει θερμά τον Δημοτικό Σύμβουλο του Δήμου Τύμφης κ. Μάχη Τσιμή καθώς και τους Σπύρο Φανίτσο, Βασίλειο Μητσιμάχη και Χρυσόστομο Παπαβασιλείου, εκλεκτούς συμπατριώτες από την Λεπτοκαρνή, για την αμέριστη βοήθεια και φιλοξενία που παρείχαν σε όλους όσους συμμετείχαν στην 4η περιπατητική εκδρομή του Συνδέσμου «Γνωρίστε το Ζαγόρι» που έγινε την 6 Ιουνίου 1999 με διαδρομή Δόλιανη - Άγιος Χριστόφορος Λεπτοκαρνής - Λεπτοκαρνής.

Κ. Αποστολίδης
Φραγκαδιώτης

Το τίσιμο του γεφυριού Φραγκαδιώτη

Στο Ζαγορίσιο ποταμό, πιο κάτω απ' τις Φραγκαδιώτες γεφυριές είναι θαμαστό τ' οχτίσαν μαστοράδες. Είναι ψηλό, είναι μακρύ, με δυο τόξα μεγάλα, με δυο καμάρες πιο μικρές, η μία έχει και σκάλα. Ο κυρ' Πετσώνης κτήτορας, το είχε κάνει τάμα, ερχόταν απ' την ξενιτιά, να πάει να δει τη μάνα. Ο χρόνος ήταν βαρύς, βροχές, κρύα και χιόνια, το λέγανε οι γέροντες, απ' τα παλιά τα χρόνια. Με Καραβάνι κίνησε, από την ξενιτιά, για Σιοποτσέλ' ερχότανε, να κάνει Πασχαλιά. Μέρα και νύχτα περπατούν, μέσ' την κακοκαιρία.

στον ποταμό σαν φθάσαν, τους ζώσανε τα κριά. Όταν πλησίασαν πολύ και είδε το ποτάμι, κατεβασμένο και θολό, δεν ξέριε τι να κάνει. Απάνω εκεί που σκέπτονταν, για την κακοτυχία, τους είδε ένας γέροντας, ερχόταν απ' την «Τσιπλά». Τους φώναξε να τον ιδούν και για να πάρουν έθνος κι αυτά ανταποκρίθηκαν, τους έφυγε ένα βάρος. Πιο πάνω βρισκόταν χωριανοί, στο μύλο του Φονιά, τρώγαν κουλούρα με τυρί, βράζαν γκόρτσου, μύλα, σαν άκουσαν τα φωναχτά, στον ποταμό βεβήσαν, ρίξαν σκληθρά μακριά, και με τριχές δέθηκαν. Με ζόρι όλους τους πέρασαν, αγά-αγά από πέτρα στο μύλο τους οδήγησαν, νάναι μαζί παρέα. Καθίσαν γύρω απ' τη φωτιά, για να ζεσταθούνε, τους δώσανε ζωμό και τσιπουρό, ίσως και τσιπουράκι. Στον κυρ' Πετσώνη ρίχθηκε βαθιά μεσ' την ψιχτή. Τον χρόνο αυτή την εποχή, γεφυριό νάχει κτιστεί. Άξιοι μαστοροί δούλεψαν απ' το πρωί ως το βράδυ, και το γεφυριό χτίσανε, στο χρόνο είχαν προλάβει. Διακόσια χρόνια είν' εκεί, στέκει χωρίς να γένη βοσκούς, διαβάτες, χωριανούς, όλους τους περπατά.

ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΒΟΥΝΙΟΥ

Από τον «Πολιτιστικό Σύλλογο Μεσοβουνίου» πήραμε, με χαρά, ένα όμορφο και καταποτιστικό

«Λευκώμα», με παλιές φωτογραφίες κι ένα σύντομο ιστορικό του χωριού.

Θεμά συγχαρητήρια για την καία προσπάθεια.

«Το Ζαγόρι μας»

Νέα του τόπου μας

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Από το συμπατριώτη μας (Μπαγιώτη) κ. Μιχαήλ Δ. Καρα-

ντζά, συνδρομητής και συνεργάτης του περιοδικού, πήραμε 4 αντίτυπα του τελευταίου πονημάτος του με τίτλο «Ένα απρόσμενο σάφαρι - Τανζανία - Κένυα».

Η Συντ. Επιτροπή του περιοδικού τον ευχαριστεί θερμά και του εύχεται να είναι πάντα καλά και να συνεχίζει να γράφει.

ΕΝΑ ΑΠΡΟΣΜΕΝΟ ΣΑΦΑΡΙ ΤΑΝΖΑΝΙΑ - ΚΕΝΥΑ

Το εκκλησάκι Αγ. Ευσταθίου στη Λαϊστά

Το νεοανεγερθέν εκκλησάκι του Αγίου Ευσταθίου στη Λαϊστά Ζαγορίου. Η μνήμη του Αγίου Ευσταθίου στην Ελλάδα τιμάται από τις αντίστοιχες εκκλησίες που ευρίσκονται στο Μεταξοχώρι - Αγίας Λαρίσης στην περιοχή Νέας Ιωνίας στην Αθήνα και στην Λαϊστά τελευταία μετά την ανέγερση της μικρής εκκλησίας που άρχισε τον Αύγουστο του 1987 και ήδη λειτουργεί.

Στις 20 Σεπτεμβρίου είναι η γιορτή του Αγίου Ευσταθίου και έχει καθιερωθεί ως ο προστάτης του Σώματος της Αγοροφυλακής.

Επιθυμία από τους συντελεστές της ανέγερσής της εκκλησίας αυτής στη Λαϊστά είναι να τιμηθεί τον Σεπτέμβριο από το Σώμα της Αγοροφυλα-

κής όπως εγένετο στις άλλες δύο εκκλησίες που αναφέραμε.

Στην προσπάθεια αυτή θα έχουν συμμετοχή οι κ.κ. Κογκούλης Ιωάννης, καθηγητής Θεολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ο επίτιμος Πρόεδρος του Μορφωτικού Συλλόγου «Η ΛΑΪΣΤΑ» με έδρα τη Θεσσαλονίκη κ. Ιωάννης Βαρτζόπουλος, ο κ. Ιωάννης Τζίμας, εκπρόσωπος του Μορφωτικού Συλλόγου στη Λάρισα, ο πάρεδρος της Λαϊστας κ. Νικόλαος Τζαμπούρας, συνταξιούχος δάσκαλος καθώς φυσικά ο ιερέας της Λαϊστας αιδεσιμώτατος κ. Κύρου Θεόδωρος κλπ.

Όλοι αυτοί θα κάνουν τις ενέργειες που χρειάζονται στους αρμόδιους, ώστε να υπάρξει η ανταπόκριση από τη Διοίκηση της Αγοροφυλακής της Ελλάδος και γίνει με λαμπρότητα ο εορτασμός με τη συμμετοχή του. Ευχόμεθα να επιτύχουν οι προσπάθειές τους.

Λάρισα, 9 Μαΐου 1999
Ιωάννης Τζίμας

ΕΤΣΙ ΨΗΦΙΣΕ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ

Εκλογικά Τμήματα	Γεωμ.ένος	Ψηφισ-ντες	Άκυρα - Λευκά	Έγγραφα	ΠΑΣΟΚ	Ν.Δ.	ΚΚΕ	ΣΥΝΑΣΠ.	ΔΗΚΚΙ	ΠΟΛ.ΑΝ.	Φιλελεύθ.	ΛΟΠΑ	Αποχή %
Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου													
31ο Μικτό Ανθακίτη	128	93	0	93	31	54	0	2	5	0	0	1	27.34
32ο Μικτό Γρεβεντίου	524	291	6	285	91	134	22	11	9	5	4	9	44.47
33ο Μικτό Δεματίου	614	175	6	169	47	102	0	1	11	3	1	4	71.50
34ο Μικτό Συν. Μηλωτάδων	614	207	5	202	85	74	1	4	20	4	0	14	66.29
35ο Μικτό Δόλιανης	115	67	9	58	11	33	2	1	4	1	3	3	41.74
36ο Μικτό Εκατοχωρίου	283	193	4	189	65	103	1	5	12	1	0	2	31.80
37ο Μικτό Ιτέας	370	206	11	195	46	114	6	10	11	2	2	4	44.32
38ο Μικτό Καβαλλάρου	166	90	2	88	34	28	5	7	3	1	0	10	45.78
39ο Μικτό Καρών	171	118	3	115	39	61	2	1	4	2	1	5	30.99
40ο Μικτό Καστανών	83	53	2	51	3	39	2	2	0	1	0	4	36.14
41ο Μικτό Μοκρίνου	128	85	6	79	18	45	2	2	6	2	1	3	33.59
42ο Μικτό Τρισιένου	241	144	5	139	62	48	16	3	5	2	1	2	40.25
43ο Μικτό Φλαμουναρίου	208	130	2	128	46	59	4	2	6	1	3	7	37.50
44ο Μικτό Πέτρης	367	257	9	248	107	115	3	10	8	3	1	1	29.97
45ο Μικτό Ποταμιάς	34	27	0	27	19	0	1	0	7	0	0	0	20.59
Σύνολο Δήμου Αν. Ζαγορίου	4046	2136	70	2066	704	1009	67	61	111	28	17	69	47.21
Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου													
225ο Μικτό Αγίου Μηνά	104	62	1	61	18	16	10	7	7	0	0	3	40.38
226ο Μικτό Άνω Πεδινών	292	180	7	173	55	66	10	17	10	4	3	8	38.36
227ο Μικτό Αρίστης	350	244	16	228	61	125	11	14	5	1	7	4	30.29
228ο Μικτό Ασπραγγέλων	362	250	8	242	104	51	29	21	22	2	3	10	30.94
229ο Μικτό Βίτσας	306	205	7	198	53	100	8	3	13	3	3	15	33.01
230ο Μικτό Δικόρυφου	136	85	2	83	16	41	11	6	6	1	1	1	37.50
231ο Μικτό Διόφυου	62	32	3	29	18	4	1	0	3	3	0	0	48.39
232ο Μικτό Διοτάμου	71	49	0	49	30	13	2	0	4	0	0	0	30.99
233ο Μικτό Ελάτης	114	86	3	83	22	29	7	5	11	1	2	6	24.56
234ο Μικτό Ελαφοτόπου	252	152	8	144	39	61	21	6	8	5	0	4	39.68
235ο Μικτό Καλινιάς	89	61	9	52	21	15	5	2	5	2	1	1	31.46
236ο Μικτό Κάτω Πεδινών	206	98	6	92	25	27	18	11	3	0	2	6	52.43
237ο Μικτό Μανασσή	66	42	1	41	13	8	10	1	7	0	0	2	36.36
238ο Μικτό Μεσοβουνίου	145	92	3	89	34	17	12	3	13	2	0	8	36.55
239ο Μικτό Μονοδενδρίου	191	127	7	120	17	54	5	3	3	1	1	6	33.51
Σύνολο Δήμου Κεντρ. Ζαγορίου	2746	1765	81	1684	556	627	160	99	120	25	23	74	35.72
Δήμος Τύμφης													
400ο Μικτό Βραδέτου	121	52	0	52	19	23	1	4	0	0	1	4	57.02
401ο Μικτό Βρασχοχωρίου	214	149	2	147	42	83	1	1	9	1	5	5	30.37
402ο Μικτό Ηλιοχωρίου	104	64	0	64	19	24	2	10	7	1	1	0	38.46
403ο Μικτό Καπεσοφίου	123	73	5	68	24	19	3	3	3	14	2	0	40.65
404ο Μικτό Κίτρινου	192	121	4	117	42	51	6	4	5	3	3	3	36.98
405ο Μικτό Κοινοκλήσιου	188	130	2	128	31	77	5	3	3	2	3	4	30.85
406ο Μικτό Λαϊστας	306	140	7	133	29	65	23	7	2	0	3	4	54.25
407ο Μικτό Λεπτοκαρνής Ζαγ.	130	97	4	93	28	29	11	6	5	3	10	1	25.38
408ο Μικτό Νεγιάδων	134	79	3	76	18	33	11	6	2	1	1	4	41.04
409ο Μικτό Σκαμνελίου	441	283	14	269	97	133	7	9	7	3	7	6	35.83
410ο Μικτό Τσεπελάδου	460	334	9	325	113	153	5	11	20	5	10	8	27.39
411ο Μικτό Φραγκαδιών	192	147	4	143	58	62	6	4	7	0	0	6	23.44
Σύνολο Δήμου Τύμφης	2605	1669	54	1615	520	752	81	68	70	33	46	45	35.93
Κοινότητα Παπίγκου	377	235	11	224	77	92	7	12	5	2	18	11	
Κοινότητα Βαβούσας	352	215	4	211	64	95	8	12	11	10	6	5	
Σύνολο περιοχής Ζαγορίου	10126	6.020	220	5.800	1.921	2.575	323	252	317	98	110	204	41

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΖΑΓΟΡΙΩΝ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ «ΟΙ ΡΙΖΑΡΗΕΣ»

Πραγματοποιήθηκε στις 9 Μαΐου η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου και αφού εκληρώθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες, αναδείχθηκε το νέο Δ.Σ. για τη διετία 1999-2000 με την εξής σύνθεση:

1. Πρόεδρος: Ηλίας Γκαράνης - καταγωγή Βρυσοχώρι.
2. Αντιπρόεδρος: Στέργιος Μάρκου - καταγωγή Βαυβούσα.
3. Γενικός Γραμματέας: Σταματία Κοντονάσιου-Τσιγγάρη - Μεσοβούνι.
4. Ταμίας: Σεβαστή Ζαρίδη - Καραγώργου - Δίκωφο.
5. Έφορος: Βασιλική Αλ. Ξάνθου από Άνω Πεδινά.

Από το απελθόν Δ.Σ. δεν εξέθεσαν υποψηφιότητα εκλογής οι: 1) Γιάννης Ζώης, 2) Αλέξης Ξάνθος και 3) Θανάσης Καφέτσος για προσωπικά υποκειμενικούς και άλλους λόγους και με τη σκέψη ότι κάθε ανανέωση επιφέρει ενεργοποίηση και άλλων αξιών μελών που έχουν τη φιλοδοξία να προσφέρουν τις καλές τους υπηρεσίες. Πράγμα που πρέπει να συνεχισθεί και στις επόμενες διετίες, έτσι που να ικανοποιούνται οι προσδοκίες όλων και νέοι άνθρωποι να εμπλουτίζουν το δυναμικό του Συλλόγου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προαναφερόμενοι είναι εκείνοι που συνέλαβαν την ιδέα της ιδρύσεως του Συλλόγου και συνέβαλαν στην πραγματοποίηση του σκοπού, αποτελέσαντες τα πρώτα Ιδρυτικά Μέλη που χρειάζονταν σύμφωνα με το Καταστατικό για να εγκριθεί τότε, το 1996 η ίδρυση και λειτουργία του Συλλόγου.

Αλλά και με τη σκέψη επίσης ότι η υποδομή είναι στερή.

Το ενδιαφέρον υπάρχει, η αλληλογνωριμία όλων που ζουν στη Λάρισα και κατ'απόδοση από το Ζαγόρι πραγματοποιήθηκε, οι φιλικές σχέσεις αναπτύχθηκαν, όλα αυτά συντηρούν για μια αλλαγή στη σχέση που έγινε τώρα 2 παλιά προς 3 νέα μέλη και μάλιστα 3 νέες γυναίκες.

Συνδυετικός κρίκος με τα όσα συντελούνται στην ιδιαίτερη πατρίδα μας είναι το περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» που φροντίσαμε να γίνουν συνδρομητές όλοι εδώ, αφού διευκολύνονται στην απ' ευθείας καταβολή της συνδρομής από τον Σύλλογο. Αυτό είναι στις προθέσεις να συνεχίζεται.

Η ύπαρξη του Συλλόγου συνετέλεσε στο γεγονός της επισκέψεως του Ζαγορίου από Λαρισαίους, που ιδιαίτερα και τώρα με την αργία της εορτής του Πολιούχου της πόλεως Αγίου Αχιλλείου στις 15 Μαΐου, κατέκλυσαν τον τόπο μας.

Και από τις στήλες του περιοδικού συγχάριζουμε το νέο Δ.Σ. των «Ριζαρηδων» ευχόμενοι επιτυχίες και συνέχιση του έργου και των σκοπών της ύπαρξής του.

Χαιρετίζουμε όλους που είναι στην υπηρεσία του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας» και τους ευχαριστούμε για την πρόθυμη καταχώρηση συλλογικών και ατομικών ανταποκρίσεων, την Λα-

Νέα του τόπου μας

ογραφική Εταιρεία Ζαγορίου, που πο-νούν επίσης μοχθούν και φέρουν τα καλά αποτελέσματα που γνωρίζουμε, καθώς και όλους τους συμπατριώτες μας που ο καθένας με τον τρόπο του κάνει ό,τι μπορεί για το καλό του τόπου μας.

Με πατριωτικά και φιλικά αισθήματα
Γιάννης Ζώης

Ηπειρώτες που έστησαν Κυλινδρόμυλους στη Θεσσαλία

Συμπληρώνοντας τα όσα γράφτηκαν στο φύλλο του Απριλίου, με τον ερχομό δηλαδή του Γρηγόρη Κανάλη με το συγκρότημά του τον περασμένο Φεβρουάριο που φιλοξενήθηκε από το Δημοτικό Ραδιόφωνο της Λάρισας, στον Μύλο 1927, το Μύλο του Παπά όπως είναι γνωστός, στην πόλη της Λάρισας, ήθελα να γίνουν γνωστά τα ονόματα των Ηπειρωτών επιχειρηματιών που δημιούργησαν τους αλευρόμυλους στη Θεσσαλία.

Στη Λάρισα έγινε στο άκρο της τότε πόλεως σε έκταση πολλών στρεμμάτων το 1927 ο Μύλος από τον Φώτη Παπά που κατήγετο από την Κονίσπολη της Β. Ηπείρου. Επίσης στην περιοχή των Φαρσάλων στο χωριό Ευίδριο από χρόνια λειτουργεί ο Μύλος του Αντώνη Σιούρη και του γιου του Στεργίου που εδώ και 1-2 χρόνια άνοιξαν και άλλον μύλο στη Βιομηχανική περιοχή Μακροχωρίου Λαρίσης. Η καταγωγή της Ζαγορίας από το Ηλιοχώρι.

Στα Τρίκαλα λειτουργήσε ο Μύλος των Αδελφών Ματσόπουλων από την Ελάτη Ζαγορίου, ο αξιολογότερος μύλος εκεί στα Τρίκαλα.

Στην Καρδίτσα ο Μύλος του Κατσάρη πολύ μεγάλος που οι ιδιοκτήτες κατ'απόδοση από τα Πλαίσια - Καλέντζι Κατανοχωριών.

Στο Βόλο τέλος ο πανελληνίως γνωστός Μύλος ΛΟΥΛΗ που σήμερα εκσυγχρονίζεται στη θαλάσσια περιοχή Αλυρού με επέκτασή σε στα Τίρανα Αλβανίας και στη Ρουμανία. Η καταγωγή τους από την Αετορράχη Κατανοχωριών.

Σ' εμάς δηλαδή τους Ηπειρώτες που η γη για καλλιέργειες είναι ανεπαρκής δεν αποδίδει, μας οδήγησε στην εξασφάλιση του ψωμιού. Έτσι πληθώρα ανά την Ελλάδα τα αρτοποιεία — σαν μικρές επιχειρήσεις που εξασφάλιζαν τα προς το ζην της οικογένειας και οι μεγάλες επιχειρήσεις — οι αλευρόμυλοι που έδιναν εργασία σε Ηπειρώτες αρτεργάτες και εργαζόμενους στους Μύλους.

Μάιος 1999

Ι. Ζώης

ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Μια μεγάλη διεθνή αθλητική διάκριση στη σκοποβολή και στο Ολυμπιακό αγώνισμα του Τραπ, είχαμε το περασμένο Σαββατοκύριακο 5 και 6

Ιουνίου στην Θεσσαλονίκη από τον αθλητή της Σκοπευτικής Λέσχης Ζαγορίου (ΣΚΟ.ΛΕ.Ζ.) Ζωρδούμη Βασίλειο.

Στον διεθνή αγώνα Grand prix «ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ» με συμμετοχή 112 αθλητών από πέντε (5) χώρες κατέκτησε την Πρώτη θέση με την εξαιρετική επίδοση 120/125, τελικός 24/25 (γενικό σύνολο 144/150), αφήνοντας πίσω τον Ιταλό Παγκόσμιο πρωταθλητή, από τους καλύτερους στον κόσμο Τσιόνι Ντανιέλε, που ήταν και το μεγαλύτερο όνομα του αγώνα.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ

Πανελλήνιων επιτυχιών συνέχεια, για την Σκοπευτική Λέσχη Ζαγορίου (ΣΚΟ.ΛΕ.Ζ.), που συμμετείχε με τέσσερις αθλητές στον έκτο (6) αγώνα του Πανελλήνιου πρωταθλήματος σκοποβολής στο Ολυμπιακό αγώνισμα του τραπ, που διεξήχθη ταυτόχρονα με το Grand prix «ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ» στη Θεσσαλονίκη στο σκοπευτήριο του Λαγκαδά στις 5 και 6 Ιουνίου.

Ο σκοπευτής της Σκοπευτικής Λέσχης Ζαγορίου (ΣΚΟ.ΛΕ.Ζ.), Ζωρδούμης Βασίλειος, κατέλαβε την πρώτη θέση στην Α_ κατηγορία των Ανδρών με επίδοση 120/125, τελικός 18/25 και η νίκη αυτή τον φέρνει πιο κοντά στην κατάκτηση του Πανελλήνιου πρωταθλήματος της Α_ κατηγορίας.

Ο αθλητής Καστάνης Αναστάσιος κατέλαβε την πρώτη θέση στην Β_ κατηγορία των Ανδρών με επίδοση 105/125, τελικός 22/25, επίδοση που του εξασφαλίζει την άνοδο του στην Α' κατηγορία των Ανδρών και ανεβαίνει βαθμολογικά στο πρωτάθλημα της β' κατηγορίας.

Ο αθλητής Παπαβαΐτης Γεώργιος κατέλαβε την εικοστή πέμπτη θέση στην Β' κατηγορία των Ανδρών με επίδοση 88/125, και ο αθλητής Κασιγιάννης Κων/νος την εικοστή έβδομη θέση με επίδοση 87/125.

Ο αθλητής της ΣΚΟ.ΛΕ.Ζ. Ζωρδούμης Βασίλειος με τις επιδόσεις του στους τρεις αγώνες του πρωταθλήματος, εκλήθη και πάλι στην Εθνική Ομάδα των Ανδρών, μετέχει στο Παγκόσμιο κύπελλο (World cup) στο ΛΟΝΑΤΟ της Ιταλίας στις 27/06/ - 01/07 και στο 12/07, επιδιώκοντας μέσα από την διάκριση στους αγώνες την συμμετοχή του στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2000 στο Σίδνεϊ.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρόεδρος της Συνομοσπονδίας Α.Θ.Π. επανεξελέγη για 4η τριετία ο συμπατριώτης κ. Ιωάννης Τσιαπάρας.

Αθήνα την 30-5-99 στην αίθουσα του θεάτρου «Ακροπόλ» πραγματοποιήθηκε το 27ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Συνομοσπονδίας Α.Θ.Π. στο οποίο συμμετείχαν -275- εκπρόσωποι από όλα τα Σωματεία και Ομοσπονδίες Αναπήρων - Θυμάτων Πολέμου

από όλη την χώρα.

Παραβρέθηκαν εκ μέρους της Κυβερνήσεως ο Υπουργός κ. Γεώργιος εκπρόσωπος, καθώς και εκπρόσωποι έναρξη εργασιών του Συνεδρίου, της παραβρέθηκαν εκπρόσωποι πολιτικών κομμάτων ως και στρατιωτικών αρχών.

Το Συνέδριο διήρκεσε τέσσερις ημέρες. Η πρώτη ήταν αφιερωμένη στα Εθνικά Θέματα. Την δε τελευταία ημέρα έγιναν αρχαιρεσίες για την ανάδειξη Δ/κού Συμβουλίου.

Η δε κατάρτιση σε σώμα έχει ως εξής:

Πρόεδρος: Ιωάννης Τσιαπάρας
Α' Αντιπρόεδρος: Σταμάτης Μονάς
Γεν. Γραμματέας: Δημήτριος Αεζαφής
Β' Γεν. Γραμματέας: Αναστάσιος Δημητριάδης
Ταμίας: Καλλιόπη Μπαρτακουλίδου
Έφορος: Κων/νος Λαγάνης.

ΧΑΛΙΑ ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΠΡΟΣ ΖΑΓΟΡΙ

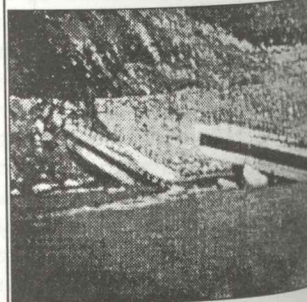
Τι θα γίνει με τους δρόμους του επαρχιακού οδικού δικτύου που χρειάζονται συντήρηση και επισκευή; Ιδιαίτερα δε με αυτούς που είναι σε τουριστικές περιοχές όπως στο Ζαγόρι;

Διότι δεν είναι δυνατόν σε περιοχές με τόσους τουρίστες να υπάρχουν... επικίνδυνα σημεία σε επαρχιακές οδούς όπως στην αριστερή 42ης ΕΟ πριν την Ελάτη όπου... «έφυγε» η ασφαλτός προς το γκαράζ και ο ήδη στενεμένος δρόμος έγινε καραμιούλα.

Στην ίδια περιοχή από το Η.Χ.Μ. της Ε.Ο. Ιωαννίνων - Κόνιτσας στο άγαλμα της Ζαγορίας γινεται ο δρόμος σε πολλά σημεία χρειάζεται διαπλάτυνση, στηθαία προς το γκαράζ και να βουλώσουν οι αμφοτερές τρύπες που «δαγκώνουν» με μανία τα λάστιχα.

Τι έκαναν για τη γέφυρα;

Περισσότερο από ένας χρόνος πέρασε από τότε που κατέρρεε η παλιά τοιμεντένια γέφυρα στην Αώο; η οποία για δεκαετίες στέναι τα χωριά της Λάκας Αώου με αυτόν τον Ζαγορίου και εξυμνεύεται.

τους κατοίκους και τους τουρίστες. Όταν έπεσε η γέφυρα, ως είπαμε έσπευσαν αρμόδιοι και μη να... διαβεβαιώσουν ότι θα γίνει νέα στήριξη. Μέχρι πρότινος νέα γέφυρα δεν στήθηκε και κανείς δεν έβλεπε τι έκανε τόσο η ΝΑ όσο και η ΓΠΠ. Πρόκειται για έργο αρκετών εκατοντάδων εκατομμυρίων και η υπήρχε υπεύθυνη από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Τελικά τι γίνεται;
(σχόλιο «ΗΠΕΙΡΟΣ»)

Κοινωνικά

Γωργάρας. Στους οικείους και συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Κ. Δ. Χριστοδούλου

ΔΙΚΟΡΦΟ Θάνατοι

— Στις 26 του Μάη, πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα ο Ναπολέων Χαρισιάδης, κτηνίατρος τ. Δ/σης Κτηνιατρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας σε ηλικία 83 ετών.

Στους οικείους του θερμά συλλυπητήρια.

Το «Ζαγόρι» μας

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ Θάνατοι

— Στις 26 του Μάη κηδεύτηκε στη Ζίτσα ο Σωτήρης Δήμου («Γκαμπτισίς»), σύζυγος της μακαρίτισσας συγχωριανής Μαργαρίτας (Ρίτας) Π. Καψάλη (Γιωτόδα), ετών 70, ιδιοκτήτης ταξί.

Στους οικείους του θερμά συλλυπητήρια.

Το «Ζαγόρι» μας

Β.Τ.

Συγχαρητήρια

— Στον Σωτήρη Γιαννόπουλο, γιατρό - νευρολόγο. Αναχώρησε για μετεκπαίδευση στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Southern General Hospital Γλασκώβης Σκωτίας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Από το Δ.Σ. του Συλλόγου μας ανακοινώνεται ότι κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του και παρά τις περιορισμένες οικονομικές μας δυνατότητες, έγινε εμπλουτισμός με απελευθέρωση θηραμάτων στην περιοχή του Ζαγορίου.

Συγκεκριμένα, απελευθερώθηκαν 13 αγριογούρουνα και 4 ζεύγων λαγών (προσφορά της Κυν/κής Ομοσπονδίας Ηπείρου).

Επίσης έγιναν σπορές 30 στρεμμάτων διάσπαρτα σε όλες τις περιοχές του Ζαγορίου, και στις προθέσεις του Συλλόγου είναι και ο εμπλουτισμός με πεδινές πέρδικες.

Από το Δ.Σ.

— Στον Θωμά Γιαννόπουλο, που μετά από επιτυχίες εξετάσεις απέκτησε Διδακτορικό Δίπλωμα στην Οργανική Χημεία με θέμα: Ετεροκυκλικές Ενώσεις του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Το «Ζαγόρι» μας

— Συγχαρητήρια στους:

1) Σωτήρη Γιαννόπουλο, γιατρό νευρολόγο που μετεκπαίδευεται με υποτροφία στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Γλασκώβης και

2) Θωμά Γιαννόπουλο που απέκτησε Διδακτορικό δίπλωμα στην Οργανική Χημεία. Θερμά συγχαρητήρια.

Οι θεοί του

Ιππολύτη - Σπύρος Καπελλίδης

ΠΑΠΙΓΚΟ

Συγχαρητήρια

— Πρόσφατα στα Γιάννινα είχαμε τη χαρά να δούμε τη λειτουργία ενός νέου καταστήματος επίπλων, της γνωστής εταιρίας χειροποίητων επίπλων «δια χειρός ΒΑΡΑΓΚΗ».

Β.Δ.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΒΕΑΤΡΙΚΗ ΒΑΣ. ΖΩΗ

Έοβση ήρεμα σε βαθιά γεράματα (97 ετών) στα Γιάννινα στις 11 Ιουνίου και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό της το Δίλοφο, άλλη μια από τις ελάχιστες ζαγοριές δέσποινες που απόμειναν, η Βεατρίκη Βασ. Ζώη. Δεύτερη από τις τέσσερις κόρες του Ανδρέα και της Ευνομίας Ζέρβα. Ψηλή, λεπτή με κομψό παρόστημα, παντρεύτηκε το Βασίλειο Ζώη, δικαστικό υπάλληλο κι απόχτησε δυο παιδιά του Παντελή και τη Φωφώ. Έμεινε στο χωριό μέχρι το '47 κι ύστερα στα Γιάννινα. Είδε εγγόνια και διατέγγονα. Όμως στα γεράματα της ήπιε δυο πικρά ποτήρια, του γαμπρού της Γιαγέλη Φαρμάκη και του Παντελή της.

Η Βεατρίκη Ζώη ήταν μια γνήσια, μια αντιπροσωπευτική Ζαγορίσια, θρεμμένη με τις παραδόσεις του τόπου μας. Με τη φροντίδα, την εργατικότητα, την τάξη και το νοικοκυριό της είχε το σπίτι της γεμάτο με όλα τα καλά. Εκείνο που τη χαρακτήριζε ήταν η απέραντη καλοσύνη, η προθυμία και η φιλοξενία της. Ποτέ δεν βγήκε από το στόμα της πικρή λέξη και το χαμόγελο δεν έλειψε από τα χείλη της. Δεν αρνήθηκε σε κανέναν τη βοήθειά της. Κάθε μεροκαματιά της κι εργατικός που δούλευε στο σπιτικό της καλοπερνούσε. Έτρωγε το καλύτερο φαγητό μαζί και το λαένι το κρασί. Χώρα η πλούσια αμοιβή.

Στα γεράματα της καθισμένη στα κούτσουρα της αυλής της εκκλησίας με τις άλλες γερόντισσες ανιστορούσε με περίσσια χάρη πρόσωπα και γεγονότα. Καθέναν που πλησίαζε ντόπιο ή ξένο τον καλούσε στο σπίτι της να του προσφέρει σπιτικό γλυκό και καφέ. Κι όταν κάποιος αρνούνταν, σβέλτη έμπαινε από τη θυροπούλα στο σπίτι της, που είναι δίπλα στην εκκλησιά, και σε δυο λεπτά γύριζε με το δίσκο γεμάτο. Ποιος μπορούσε τότε να μην αποδεχτεί το κέρατό της;

Ωρα καλή σου, θεία. Θα σε θυμούμαστε πάντα με αγάπη.

Β.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Ασπραγγέλων, θερμά ευχαριστεί τους **Αφούς Κάτσενου Τρύφωνα και Παναγιώτη** για την προσφορά ποσού δρχ. 100.000 δια την αποπεράτωση του παρεκκλησίου του Αγίου Νικολάου, επίσης θερμά ευχαριστεί την **Αγγελική Ζούμπου και Κασσιανή Χρόνη-Καζάκου** για την προσφορά 50.000 δρχ. στη μνήμη της θείας τους Νιόβης Χρόνη με τη συμπλήρωση έξι μηνών από το θάνατό της.

ΒΡΑΔΕΤΟ

— Στη μνήμη της αποβιώσας, Λευκοθέας Κοτσώρη του Παντελή, το γένος Γ. Φώλα, από το Βραδέτο, τα παιδιά της διέθεσαν χρηματικό ποσό στο έργο που γίνεται στην Εκκλησία Βραδέτου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Η κ. Αγλαΐα Π. Λευτεριώτου-Βολογιαννίδη πρόσφερε στον Αθλητικό Όμιλο Ελαφοτόπου το ποσό των 50.000 δρχ. στη μνήμη του αναδόχου της Νικολάου Μ. Σακελλαρίδη.

Το Δ.Σ. του Α.Ο. Ελαφοτόπου την ευχαριστεί.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Ο κ. Παναγιώτης Λιαγκουρίδης και η κ. Πανωραία Λιαγκουρίδη-Σβώλου πρόσφεραν στην εκκλησία της Κοιμήσεως Θεοτόκου το ποσό των 20.000 δρχ.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΡΑΛΕΙΨΗΣ

Στο περασμένο φύλλο και στη στήλη των ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ στο Δίλοφο παραλείφθηκε η φράση:

β) Η κ. Πιπίτσα Δούνια 10.000 δρχ. για τον ίδιο σκοπό (Δηλ. στη μνήμη Κων. Τσοφοπούλου).

Η Σ.Ε.

— Η κ. Ειρήνη Δάνου προσέφερε το ποσό των 15.000 δρχ. στην Εκκλησία Άγιοι Πάντες (Κοιμητήριο), στη μνήμη της Ευγενίας Ζαρουχλιώτη.

— Ο κ. Λεωνίδας Χουλιάρας πρόσφερε το ποσό των 20.000 δρχ. στην Εκκλησία Άγιοι Πάντες (Κοιμητήριο), στη μνήμη του Θεμιστοκλή και της Φωτεινής Χουλιάρα.

Η Εκκλ. Επιτροπή

ΜΑΝΑΣΣΗ

Για την επισκευή του εξωκκλησίου του Αγίου Αθανασίου πρόσφεραν:

Αθανασίου Όλγα	5.000
Ατζεμόπουλος Αχιλλέας	50.000
Ατζεμοπούλου Χαρίκλεια	20.000
Βενετσάνου Βασιλεία	30.000
BIBEXPOM A.E.	97.000
Βίκα Ελευθερία	50.000
Καρράς Γεώργιος	70.000
Καρράς Πολύβιος	200.000
Κεκιόπουλος Κων/νος	5.000

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

15.000

Ζαφράκας Απόστολος (2)

Καρατζάς Μιχαήλ

Μωυσιάδης Χρυσόστομος (2)

10.000

Βίκα Ελευθερία

Παππά Θέα

Πριμηκύρης Δ. Χριστόδουλος

5.000

Βλαχόπουλος Θεμιστοκλής

Λιόγκας Θρασύβουλος

Παπάζογλου Εμμανουήλ

Πιτσινέλης Γεώργιος

Σιούτης Αριστοτέλης

Τριανταφύλλου Βασιλική

4.000

Δαλκαβούκη Πόπη

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

Λέκκος Βασίλειος	20.000
Μαζιώτη Φιλομήλα	40.000
Μαζιώτης Νικόλαος	30.000
Ματσόπουλος Γεώργ.	200.000
Παλιάγκα Στεφανία	50.000
Πιτσινέλη Έφη	10.000
Σωτηρόπουλος Στέφαν.	100.000
Τζίτζη Αθηνά	30.000
Τσίλης Δημήτριος	10.000
Χήτου Λιλή	50.000

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή τους ευχαριστεί θερμά.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

— Ο κ. Δημήτριος Γ. Τζιμόπουλος από την Κομοτηνή, πρόσφερε το ποσό των 10.000 δρχ. στη μνήμη του πατέρα του Γεωργίου, για τις ανάγκες της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

6.000

Δούσμπης Ελευθέριος (2)

Καρβούνης Θεόδωρος (2)

Κοτρώσιος Δημήτριος (2)

Νικολαΐδης Θωμάς (2)

3.000

Αποστόλου Ανδρέας

Αποστόλου Κλεοπάτρα

Αποστόλου-Νάσιου Ηλέκτρα

Βακάμης Πέτρος

Βαταβάλης Θεμιστοκλής

Βρυζάλας Κ. Χριστόδουλος

Δαλκαβούκη Φιλομήλα

Δριγκοπούλου Έλλη

Εξάρχου Σωτηρία

Καγγάς Μάνος

Καμπλέτσας Οδυσσέας

Κούρας Χάρης

Μακρή Ευρίκλεια

Παπαβασιλείου Κων/νος

Παππάς Μιχαήλ

Σιούτης Αθανάσιος

Σταμούλη Λούλα

Τσαούση Έρικα

Τσαούση-Βαγγελή Ρένα

Τσουμάνης Γεώργιος

Χαντζάρας Μανώλης

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΖΑΡΙΑΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
4. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
5. ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
6. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
7. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
8. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣΗΣ
9. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
10. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
11. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ
Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.
Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Υλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

★

Στο ρεπορτάζ:

Κ. Δ. Χριστοδούλου

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,
εμβάσματα:
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 - Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Ιωάννινα 45444.
Κατώτερη ετήσια
συνδρομή δρχ. 3.000

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΙΩΑΝΝΑ ΦΑΝΙΚΑ - ΠΑΝΤΑΖΗ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
- Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμάρη)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η κ. Δάνου Ειρήνη 30.000 δρχ. στη μνήμη της αγαπημένης της αδελφής Ευγενίας Δημ. Ζαρουχλιώτη.

— Ο κ. Τσαούσης Γ. Λεωνίδας 20.000 δρχ. στη μνήμη της συζύγου του Ελένης.

— Ο κ. Καρατζάς Μιχαήλ 5.000 δρχ. στο περιοδικό μας.